

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ, Δ. Φ.
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

τῶν μαθητῶν τῆς Τρίτης τάξεως τῶν
ἑξατάξιων Γυμνασίων καὶ Ἀνωτέρων
Παρθεναγωγείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ & ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
(Παρά τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον)

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ, Δ. Φ.
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

XX
ΑΡΙ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

τῶν μαθητῶν τῆς Τρίτης τάξεως τῶν
ἑξατάξιων Γυμνασίων καὶ Ἀνωτέρων
Παρθεναγωγείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ & ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
(Παρά τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον)

110 Σύνταξη
επιμ.

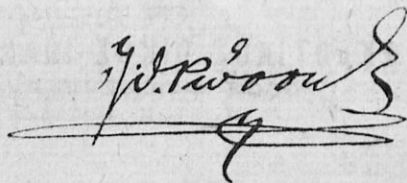
Τὸ ἔρρεισμα τῆς κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας πνευματικῆς κινήσεως καὶ ἡ ἀκένωτος φωτὸς πηγὴ, ἐξ ἧς καταναγίζεται ἡ ἀνθρωπότης, εἶναι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι διδάσκονται ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατανόησις τούτων παρὰ τῆς μαθητικῆς ἰδίᾳ νεότητος ἀποβαίνει διὰ ποικίλους λόγους ἄκρως δυσχερής, ἔγνομεν νὰ ἐκδώσωμεν διὰ τὰν τὴν πρωτοτύπους τῶν εἰρημένων τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν καὶ συγγραφέων **Σχολικὰς μεταφράσεις**, δι' ὧν αἰροῦνται αἱ σοβαραὶ τῆς ἑρμηνείας δυσχερεῖαι, αἵτινες ἀπ' ἐνός μὲν χαλαροῦσι τὴν προθυμίαν πρὸς ἐπίμονον μελέτην τῶν ἀθανάτων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας, ἀπ' ἑτέρου δὲ κατατρέβουσι χροῖον πολύτιμον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τοῦ τῆς ἐμβριθύσεως σταδίου, ἐν ᾧ τὰ μάλιστα ὁ νοῦς ἀξύνεται καὶ θετικῶς καλλιεργεῖται.

Οἱ ποιούμενοι χρῆσιν τῶν ἡμετέρων σχολικῶν μεταφράσεων θέλουσι κατανόησει εὐχερῶς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, διότι ἡμεῖς οὐδὲν τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀσαφὲς ἐν αὐτοῖς ἀφήκαμεν ἀνερημήνυτον. Διὰ τῶν ἐν παρενθέσει διπλῶν καὶ τριπλῶν πολλάκις ἐπεξηγήσεων καὶ πραγματικῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν ἐν ἀγκύλαις προσθηκῶν καὶ νοημάτων, αἵτινα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παρελείποντο διὰ τὰς ἀλλοίας τοῦ τότε λόγου συνθήκας, ἐξωμαλύνουμεν τελείως τὸ ἔδαφος τῆς πλήρους ἑρμηνείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη ἐπισφραγισις τῶν πολλαπλῶν ἐπεξηγήσεων καὶ προσθηκῶν δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ σύγχυσιν, συνιστῶμεν τοῖς ἀναγνώταις, ὅπως ἀντιπαρέρχονται πᾶν τὸ ἐν ἀγκύλαις καὶ παρενθέσει, ἐὰν θέλωσι νὰ ἔχωσι ἀμεσώτατα τὴν εἰς τὸ νέον ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΡΩΣΣΗΣ, δ. φ.

Γυμνασιάρχης.

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουσι κάτωθεν τὴν ὑπογραφήν μου

1. ΒΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Α' Γέννησις. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐγεννήθη ἐν Σταγειροῖς τῆς Μακεδονίας τῷ 384 π. Χ. ἐκ πατρὸς Νικομάχου, ἱατροῦ τοῦ βασιλέως Ἀμύντου τοῦ Β' τοῦ καὶ πάππου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ μητρὸς Φαιστιάδος.

Β' Παίδευσις. Δεκαοκταέτης ἦλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐμαθήτευσεν παρὰ τῷ Πλάτῳ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην, ἤτοι μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ (347 π. Χ.). Τοῦτον ἠγάπα ὑπερβαλόντως ὁ Πλάτων καὶ ἐκάλει *νοῦν τῆς διατριβῆς* (1) καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ *οἶκον ἀναγνώστου* (2). Ἐν καὶ μεγίστη ἐπεκράτει ἡ ἀμοιβαία ἐκτίμησις μαθητοῦ καὶ διδασκάλου, ὅμως ὁ Ἀριστοτέλης διαφώνει πρὸς τὸν Πλάτωνα πολλάκις λέγων τὸ πολυθρόλητον «*φίλος μεν Πλάτων, φιλιότη δ' ἢ ἀλήθεια*».

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πλάτωνος ἀπῆλθεν μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς συμμαθητοῦ Ξενοκράτους εἰς Μυσίαν τῆς Μ. Ἀσίας πρὸς τὸν φίλον καὶ τύραννον τοῦ Ἀταρνέως (3) Ἐρμεῖαν, (4) οὗτινος ἐνυμφεύθη ὕστερον τὴν θυγατέρα.

(1) Ἦτοι τῶν συζητήσεων, συνομιλιῶν.

(2) Δεῖγμα τῆς ἀκρας τοῦ Ἀριστοτέλους φιλοπονίας εἶναι καὶ τὸ ἀνεκδοτικῶς πρὸς τοῦτον ἀποδιδόμενον τέχνασμα πρὸς ἐργήσασιν κατὰ τάς νυκτερινὰς καὶ πρωϊνὰς ὥρας τῶν ἐπὶ τῆς κλίνης μελετῶν του. Καλκίην σφαιραν κρατῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Ἡς κάτωθεν εἶχε τοποθετηθεῖ μεταλλίην λεκάνην, ἀφυπνίζετο ἐκ τοῦ κράτους τῆς πιπτούσης σφαιρας, ἐὰν ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀγρυπνίας ἀπεκοιμάτο, καὶ οὕτως ἐπανίρχετο εἰς τὴν μελέτην του.

(3) Ὁ Ἀταρνέως ἢ Ἀταρναί (νῦν Δεκελί) ἦσαν ἐπίγειον τῆς Περσῶν.

(4) Ὁ Ἐρμεῖας πρῆψεν δούλος, ἀκροασάμενος ἐν Ἀθήνας τῶν

2. ΣΥΓΓΡΑΜΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Ο Ἀριστοτέλης ἔγραψε πλεῖστα συγγράματα (1). Τίνα δὲ ἦσαν ἀκριβῶς ταῦτα καὶ τίνες οἱ τίτλοι αὐτῶν δὲν δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ γνωρίζωμεν, διότι ἐλάχιστα διεσώθησαν καὶ διηλλιομένα διὰ πολλῶν μεταβολῶν καὶ προσθηκῶν ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος. Διαφοῦνται δὲ τὰ περισωθέντα εἰς τὰς ἑξῆς μεγάλας τάξεις.

Α' Λογικὰ συγγράματα. Ταῦτα κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους εἰς ἓν συνδεθέντα ὀνομάσθησαν *"Ὀργανον"* εἶναι δὲ τὰ ἐπόμενα α) *κατηγορίαι* (2), ἤτοι διδασκαλία περὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν ἢ θεμελιωδῶν ἐννοιῶν τοῦ ὄντος, οἷον τῆς οὐσίας, τοῦ ποσοῦ κ.τ. β') *περὶ Ἑρμηνείας* γ') *Ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ἀναλυτικὰ ὕστερα*, ἐκ δύο βιβλίων ἐκάτερον, *περὶ κρίσεων, συλλογισμῶν καὶ ἀποδείξεων* δ') *Τοπικά*, ἤτοι περὶ εὐρέσεως τῶν ἀποδείξεων ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν (τόποι) καὶ ε') *περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων*, ἤτοι περὶ ἐλέγξεως σοφιστικῶν ψευδαποδείξεων εἰς δύο βιβλία.

τὴν μέθοδον καὶ ἐκπληκτικὰ διὰ τὴν ἀκρίβειαν. Κατὰ Πλίνιον ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐν Ἀσίᾳ ὦν ἐμισθοδότηι χιλιάδας ἀνδρῶν, ὅπως συλλέγωσι καὶ ἀποστέλλωσι εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ὅλα τὰ περιεργα ζῆα καὶ φυτὰ τῆς Ἀσιατικῆς χώρας. Κατὰ δὲ τὸ Ἀθήναιον ὁ Ἀλέξανδρος ἐχορήγησε εἰς τὸν Ἀριστοτέλην διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ τῆς βιβλιοθήκης *οκτακόσια ὅλα τάλαντα*.

(1) Ταῦτα κατὰ τινὰς μὲν ἀνίρχοντο εἰς 400, κατ' ἄλλους δὲ εἰς 1000. Ἐδίδαξαν δὲ καὶ ἐφώτισαν τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἀράβας, οἵτινες μεταφράσαντες αὐτὰ ἐδίδασκον εἰς τὰ σχολεῖα ἅτινα εἶχον ἰδρύσει ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ των καὶ δι' ἐν Βαγδατίῳ. Ὅτε δὲ οἱ Ἀράβες ἐκυρίευσαν καὶ τὴν Μ. Ἰσπανίαν, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐκ τῆς Ἰσπανίας δὲ περὶ τὸ 1200 μ. Χ. ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν, καὶ λοιπὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ἧτις οὕσα τότε βάρβαρος καὶ ἀμαθὴς ἤρχισε διὰ τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων κατὰ πρῶτον νὰ φωτίζηται καὶ νὰ ἐκπαιδεύηται.

(2) Παρ' Ἀριστοτέλει *κατηγορίαι* καλοῦνται αἱ *γενικαὶ ἔννοιαι* αἱ

Β'. Φυσικὰ συγγράμματα: 1) *Φυσικὴ ἀκρόασις* (βιβλ. VIII)· 2) *περὶ Οὐρανοῦ* (βιβλ. IV)· 3) *περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς* (βιβλ. II)· 4) *Μετεωρολογικὰ* (βιβλ. IV)· 5) *περὶ ψυχῆς* (βιβλ. III)· 6) *περὶ τὰ ζῷα ἱστορίαι* (βιβλ. X)· 7) *περὶ ζῶων μορίων* (βιβλ. IV)· 8) *περὶ ζῶων πορείας, περὶ ζῶων γενέσεως* (βιβλ. V) καὶ *περὶ ζῶων κινήσεως* 9) *περὶ φυτῶν* 10) *περὶ χρωμάτων* 11) *περὶ ἀκουστών*· 12) *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων.*

Γ'. Τὰ μετὰ τὰ φυσικὰ ἢ μεταφυσικὰ συγγράμματα (βιβλ. 14) Ταῦτα πραγματεύονται περὶ τοῦ εἶναι καὶ τῶν πρώτων αἰτιῶν τῶν ἀντικειμένων.

Δ'. Ἠθικὰ συγγράμματα. Ταῦτα εἶναι τὰ **Ἠθικὰ Νικομάχεια** (βιβλ. X) γραφέντα πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόμαχον καὶ πραγματευόμενα περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν καθηκόντων. Ἐν αὐτοῖς ὅμως εἰσεχώρησαν μικρὰ καὶ μεγάλα προσθήκαι ἐκ τῶν *Ἠθικῶν Εὐδήμιων*, ἅτινα εἶναι ἐπεξεργασία τῆς Ἠθικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Εὐδήμου. Σύνοψις δὲ τῶν τε *Ἠθικῶν Νικομαχείων* καὶ τῶν *Εὐδημείων* εἶναι τὰ **Ἠθικὰ Μεγάλαια**: 1) Ἠθικὰ Νικομάχεια· 2) Εὐδήμεια 3) Μεγάλαια Ἠθικά.

Σημ. Τὰ 4 ταῦτα μεγάλα εἶδη τῶν βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους (Λογικὰ + Φυσικὰ κτλ. κτλ.) δύνανται ναῦπαχθῶσι ὑπὸ τὸ ὄνομα **Φιλοσοφικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους συγγράμματα**

Ε'. Πολιτικὰ 1) *Πολιτικὴ ἀκρόασις* (εἰς 8 βιβλία) περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πολιτείας, τῶν πολιτευμάτων καὶ τῆς ἰδέας αὐτῶν καὶ ἀγωγῆς καὶ 2) *Ἀθηναίων Πολιτεία*, ἣτις εἶναι τμήμα τοῦ ἀπολεσθέντος πολυτίμου ἔργου **Συναγωγῆ Πολιτειῶν** ἢ ἀπλῶς **πολιτεῖαι** ἐνῶ ἱστοροῦνται τὰ πολιτεύματα 158 Ἑλληνικῶν καὶ μὴ πόλεων.

μὴ ἔχουσαι ὑπὲρ ἑαυτὰς ἀνωτέραν ἔνοιαν ὡς κοινόν γένος καὶ δεικνύουσαι τοὺς διαφόρους τρόπους, καθ' οὓς τὰ ὄντα ἐξετάζονται: εἶναι δὲ δέκα: α) οὐσία· β) ποσὸν γ) ποιὸν· δ) πρὸς τι· ε) ποῦ· η) πότε· ζ) κείσθαι· η) ἔχειν· θ) ποιεῖν καὶ ε) πάσχειν.

Γ'. Τεχνολογικά. 1) Τέχνη *Ῥητορικὴ* (βιβλ. III) περὶ βουλευτικῆς, δικανικῆς, καὶ ἐπιδεικτικῆς ῥητορικῆς. 2) *Ῥητορικὴ πρὸς Ἀλεξάνδρον* (ἀμφισβητούμενη καὶ ἀποδιδόμενη πιθανώτερον εἰς τὸν Ἀναξιμένην τὸν Λαμψακηνόν) καὶ 3) *Περὶ ποιητικῆς*, ἥτοι τῶν διαφορῶν εἰδῶν αὐτῆς. Αὕτη εἶναι τμήμα περισωθὲν ἐξ ἀπολεσθέντος συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους.

Σημ. Τῷ Ἀριστοτέλει ἀποδίδονται καὶ 6 ἐπιστολαὶ καὶ 58 δίστιχα ὑπὸ τὸν τίτλον **πέπλος**.

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκων ἔκαμνε συνήθως δύο παραδόσεις ἢ περιπάτους τὸν *ἑωθινὸν* καὶ τὸν *δειρινὸν* (πρωϊνὴ διδασκαλία καὶ ἑσπερινὴ διδασκαλία). Καὶ τὰ μὲν ἑωθινὰ μαθήματα ὠνομάσθησαν *ἀκροαματικοὶ λόγοι*, διὰ τῶν ὁποίων ἐδιδάσκοντο οἱ ἀρχαιότεροι μαθηταὶ ἐπιστημονικότερας γνώσεις καὶ ὑψηλοτέραν θεωρητικὴν σοφίαν· τὰ δὲ τῆς δεύτης *ἐγκύκλιοι* ἢ *ἐν κοινῷ* ἢ *ἐξωτερικοὶ λόγοι*, διὰ τῶν ὁποίων ἐδιδάσκοντο οἱ ἀρχαίριοι μαθηταὶ καὶ ἄλλοι ἀκροαταὶ στοιχειώδη μαθήματα φιλοσοφίας, ῥητορικῆς κλπ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους τῶν συνταχθέντων διὰ τὴν *ἐξωτερικὴν* ἢ *ἐν κοινῷ* διδασκαλίαν εἶναι καὶ τὸ ἀποτελεσθὲν πολῦτιμον ἔργον «*Συναγωγὴ πολιτειῶν*» ἢ ἀπλῶς «*Πολιτεῖαι*», εἰς ὃ περιγράφοντο καὶ ἀνελύοντο 158 ἢ καὶ πλείονα πολιτεύματα διαφορῶν Ἑλληνικῶν καὶ βαρβαρικῶν πόλεων ἢ κρατῶν.

Πρῶτον δὲ εἰς ὅλον τὸ ἔργον, ἴσως τακτοποιηθὲν ἀρχικῶς μὲ *ἀλφαβητικὴν τάξιν* ὑπῆρχεν ἡ *Ἀθηναίων πολιτεία* ἢ καὶ σπουδαιοτάτη ἄτε γραφεῖσα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις διέτρεψε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του ἐν Ἀθήναις καὶ ἐξ ἧς ἠρᾶνίζοντο μαγν. συγγραφεῖς πληροφορίας. κρίσεις καὶ

περικοπίας. Καὶ ἐνῶ περιέργως (1) καὶ αὐτὴ ἐθεωρεῖτο ἀπολεσθεῖσα αἴφνης τῷ 1891 (2) μοῖρα εὐμενῆς ἤγαγεν εἰς φῶς ἕξ Αἰγυπτιακοῦ παπύρου τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν τοῦ Ἀριστοτέλους γραφεῖσαν μεταξύ τοῦ 329—324 π. Χ. Ταύτης ἀτυχῶς ἐλείπει πλὴν ἄλλων τινων κεφαλαίων ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Καὶ ἡ ἀπώλεια μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔργου δὲν εἶναι μεγάλη, διότι δυνάμεθα ὁποσδήποτε τὴν συμπληρώσωμεν ἕξ ἄλλων πηγῶν ἱστορικῶν περισθεθειῶν ἄχρις ἡμῶν ἢ ἔλλειψις ὅμως τοῦ τέλους, ἣτις ἀπετέλει τὴν περιγραφὴν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν δικονομικῶν τύπων τῶν Ἀθηναϊκῶν δικαστηρίων ἀποβαίνει σημαντικὴ ἰδίως διὰ τοὺς μελετητὰς τοῦ Ἀττικοῦ δικαίου.

Τὸ ὅλον σύγγραμμα διαφεύεται εἰς *Ἱστορικὸν* καὶ *Περιγραφικόν* καὶ τὸ μὲν *Ἱστορικόν* (κεφ. 1—41) περιέχει τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὰς γενομένας μεταβολὰς ἀπὸ τοῦ Κύλωνος μέχρι τῆς καταλύσεως τῶν λ' καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ πάλιν τῆς δημοκρατίας, τὸ δὲ *Περιγραφικόν* περιγράφει μετ' ἀκριβείας τὰς διαφόρους ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, λειτουργίας μετὰ τῶν καθηκόντων τῶν ἀρχόντων τοῦ τότε ὑπάρχοντος πολιτεύματος καὶ τὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων διαδικασίαν. Τὴν ὕλην πρὸς συγγραφὴν τοῦ ἱστορικοῦ μέρους ἠντήλησεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐκ τοῦ Σόλωνος, Προδίκου, τῶν Ἀττιδογράφων (ἦτοι τῶν χρονικογράφων τῆς Ἀθηναϊκῆς ἱστορίας: Κλεοδήμου, Φανοδήμου καὶ Ἀνδροτίωνος), Θουκυδίδου, Ξενοφῶντος Θεολόπου τῆς συναγωγῆς δογμάτων (διαταγμάτων) καὶ ἐπισημῶν ἐγγράφων, ἐπιγραφῶν καὶ λαϊκῶν ᾄσμάτων καὶ παροιμιῶν.

Τὸ δὲ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου κατ' ἐλάχιστον ἀναφέρεται

(1) Λέγομεν δὲ περιέργως, διότι πάντως τῆς ὥς σπουδαιοτάτης πολλὰ θὰ ὑπῆρχον τὰ ἀντίγραφα ἀντίτυπα.

(2) Μεταξὺ δέσμης παπύρων ἄγνωστον πῶς καὶ πότε εἰσκαθάνον εἰς τὸν Βρετανικὸν Μουσεῖον τοῦ Λονδίνου ἀνευρέθη ἡ Ἀθηναίων πολιτεία ἣτις ἀνεγράφη περὶ τὸ 100 π. χ.

εις ιστορικές πηγάς, διότι ὁ Ἀριστοτέλης εἰς αὐτὸ περιγράφει τὸ ὡς εἴρηται σύγχρονον πολιτικῶν σύστημα κατὰ τὰς ἑαυτοῦ ἀντιλήψεις καὶ κρίσεις.

Ἡ πολιτεία τῶν Ἀθηναίων διαφεύεται εἰς τέσσαρα περίπου ἴσα μέρη, ἦτοι.

α') Τὰ κεφάλαια I—XII περιγράφουσι τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς μοναρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ τὴν ἀπόπειραν τοῦ Δράκοντος καὶ Σόλωνος τοῦ νὰ διευθετήσωσι τὴν ἐκ τούτου γεννηθεῖσαν ἀνάγκην.

β') Ἐν τοῖς κεφ. XIII—XIX πραγματεύεται περὶ τῆς ἰδούσεως, καὶ καταλύσεως τῆς τυραννίδος.

γ') Ἐν τοῖς κεφαλ. XX—XXVIII δίδει ἡμῖν εἰκόνα τῆς ἀναπτύξεως καὶ μεσουρανήματος τῆς δημοκρατίας· καὶ

δ') Τὰ κεφαλ. XXIX—XI περιγράφουσιν ἐκτενέστατα τὰς ὀλιγαρχικὰς μεταβολὰς τοῦ πολιτεύματος κατὰ τὰ ἔτη 411—404 καὶ τὰς κατ' αὐτῶν δημοκρατικὰς ἀντιδράσεις. Καὶ τέλος ἐν κεφαλ. LXII συγκεφαλαιοῦται πᾶσα ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πολιτεύματος ἐν πάσῃ βραχύτητι.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡ ἀρχὴ τοῦ πρώτου Κεφαλαίου τῆς Ἀθηναίων πολιτείας ἔλλειπει (ὄρα καὶ σελ. εἰσαγ. 9) συμπληροῦται δὲ ἡ ἔννοια αὐτοῦ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν πηγῶν καὶ δι᾽ ἐκ τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου (ἀφ' ὧν ἠρύσθη καὶ ὁ Ἀριστοτέλης) καὶ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου ὡς ἐξῆς περίπου:

Οἱ Ἀθηναῖοι ἴδιον κράτος ἀποτελοῦντες ἐκυβερνῶντο ἀνεκαθεν ὑπὸ βασιλέων, τῶν ὁποίων πρωτεύουσαν ὁ ἔπηλυς Ἴων, ἐξ οὗ οὔτοι καὶ Ἴωνες ἀπεκλήθησαν, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Θησεὺς καὶ ὁ Κόροδος. Ἡ ἐπελθοῦσα ὅμως κατάπτωσης τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Κοδριδῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν δήμων ἐπέφερε τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας, μεθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ παλαιῶν εὐγενῶν οἴκων, τῶν ὁποίων αἱ πρὸς ἀλλήλας ἔριδες καὶ ἀντιζηλῖαι προσεκάλουν συνεχεῖς στάσεις.

Περὶ τὸ 640 π. Χ. ὁ εὐπατριδῆς καὶ ὀλυμπιονίκης Κύλων, γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ τυράννου τῶν Μεγαρέων Θεαγένους, ἐπεχείρησε τῇ συνδρομῇ καὶ τοῦ πενθεροῦ του νὰ καταλάβῃ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐν Ἀθήναις. Καὶ ἐπέτυχε μὲν νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀκρόπολιν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς σπεύσαντες πολυπληθεῖς ἐπολιόκησαν αὐτόν ἐκεῖ. Ἐλλείπει τροφίμων οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει δεινῶς ἐπέζοντο. Καὶ ὁ μὲν Κύλων κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ, οἱ

δὲ ὀπαδοί του κατέφυγον ὡς ἰκέται εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ὅποτε μετὰ συνθηκολόγησιν πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν πολιορκητῶν Μεγακλέα, τὸν ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ἐξῆλθον. Δὲν εἶχον δὲ ἐπὶ πολὺ ἀπομακρυνθῆ τοῦ ναοῦ καὶ οἱ περὶ τὸν Μεγακλέα ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτοὺς καὶ μάλιστα τινὰς παρὰ τὸν βωμὸν τῶν Ἑρινύων, ὅπου εἶχον καταφύγει. Τὸ ἔναεγὲς τοῦτο πραξικόπημα κατέστησε παρὰ τῷ λαῷ μισητὸν τὸν οἶκον τῶς Ἀλκμεωνιδῶν. ἡ δὲ φατρία τοῦ Κύλωνος ἐνισχυθεῖσα οὕτω ἐστασίαζεν ἐκ τοῦ φανεροῦ κατ' αὐτῶν. Ἴνα δοθῆ δὲ πέρας εἰς τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς ἀπεφάσισεν ὁ δῆμος νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην οἱ δράσται τῆς ἐναγοῦς πράξεως πρὸ δικαστηρίου τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκλεγέντων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν καὶ ὀρκισθέντων πρὸ τῶν βωμῶν, ἵνα κρίνωσι τὴν ὑπὸ τοῦ Μύρωνος ὑποβληθεῖσαν σχετικὴν καταγγελίαν.

§ 1.... ἐδίκάζον δὲ [τὴν κατὰ τῶν ἐναγῶν δίκην] τριακοσίοι ἄνδρες, οἵτινες ἐξελέγησαν *ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐπατριδῶν* (=ἀριστίνδην), ἀφοῦ ὀρκίσθησαν δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν [*ἐν ἱεροτελεσίᾳ*] ἐπὶ τῶν σπλάγγων τῶν ἱερείων (=καθ' ἱερῶν ὁμόσαντες), ἐν ᾧ ὁ Μύρων παρίστατο ὡς κατήγορος, [ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ]. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατηγορία περὶ ἱεροσυλίας ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου (=καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγους) τὰ μὲν πτώματα (ἢ: τὰ ὄσῳ=αὐτοὶ μὲν) [τῶν περὶ τὸν Μεγακλέα ἀνοσιουργῶν] ἐξεχώσθησαν ἐκ τῶν τάφων [καὶ ἐρριφθῆσαν ἔξω τῶν ὀρίων τῆς χώρας], ἡ δὲ γενεὰ αὐτῶν κατεδικάσθη εἰς διαρκῆ ἔξορίαν. *Μετὰ ταῦτα δὲ* (=ἐπὶ τούτοις) (ἦτοι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ὄσῳ ἐκείνων ἐκ τῶν ἐναγῶν, οἵτινες εἶχον ἀποθάνει καὶ τὴν ἔξορίαν τῶν ἐκ τῶν ἐναγῶν καταγομένων) ὁ Ἐπιμενίδης ὁ Κρής *ἐξήγγισε διὰ καθαρτικῶν (ἐξελεωτικῶν καὶ ἐξαγγιστικῶν) θυσιῶν* (=ἐκάθηρε) [τῷ 596 π. Χ. ἀπὸ τοῦ ἄγους] τὴν πόλιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

§ 1. *Μετὰ ταῦτα δὲ* (ἦτοι μετὰ τὴν ἀποτυχοῦσαν ἐπιχείρησιν

τοῦ Κύλωνος, τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐναγῶν καὶ τὸν καθαρόν τοῦ
 Επιμενίδου) κατὰ σύμπτωσιν [ἀσχέτως πρὸς τὰ Κηλώνεια] πε-
 ριῆλθον εἰς ἐμφύλιον ῥῆξιν ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ εὐπατρίδαι καὶ
 § 2. ὁ λαός. Διότι ἦτο τὸ πολίτευμα αὐτῶν καὶ καθ' ὅλα τὰ
 ἄλλα ὀλιγαρχικὸν καὶ μάλιστα (=καὶ δὴ) καὶ εἰς θέσιν δού-
 λων εὐρίσκοντο (=ἐδούλευον) οἱ πένητες ὡς πρὸς τοὺς πλου-
 σίους καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες [αὐτῶν]. Καὶ
 ἐκαλοῦντο γείτονες (κατ' εὐφημισμὸν ἀντί: δούλοι) καὶ ἐκτί-
 μοροι (ἄτε τὸ 1) ὁ μέρος τοῦ εἰσοδήματος τῶν καρπῶν λαμβά-
 νοντες)· διότι κατὰ τούτους τοὺς περὶ μισθώσεως ὄρους ἐκαλ-
 λιέργουον τοὺς ἀγροὺς τῶν πλουσίων· ὀλόκληρος δὲ ἡ χώρα ἦτο
 ἰδιοκτησία ὀλίγων οἰκῶν πλουσίων (=δι' ὀλίγων ἦν)· καὶ
 εἰάν δὲν θὰ ἐπλήρωον [οἱ ἐκτίμοροι] τὸ μίσθωμα, ἠδύναντο
 νὰ ἀπαχθῶσιν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ πωληθῶσιν ὡς
 δούλοι (=ἀγώγιμοι ἐγίνοντο) καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν.
 Καὶ ἐγίνοντο δι' ὅλους γενικῶς (=πᾶσι) τὰ δάνεια ἐπὶ ὑπο-
 θήκη τῶν σωμάτων (=ἐπὶ τοῖς σώμασι), μέχρι τοῦ Σόλωνος
 [ἦτοι μέχρι τοῦ 594 π. Χ.] Οὗτος δὲ πρῶτος ἐγένετο ὑπέμμα-
 χος τῶν δικαιωμάτων τοῦ δήμου ἀπέναντι τῶν πλουσίων
 § 3. (=προστάτης τοῦ δήμου). Τὰ μάλιστα μὲν λοιπὸν δυσβά-
 στακτον (=χαλεπώτατον μὲν οὖν) καὶ φαρμακερώτατον (=σκλη-
 ρώτατον) ἦτο εἰς τὸν λαὸν ἐκ τῶν [κακῶν] τοῦ πολιτεύματος
 (=τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν) ἡ δουλεία (δηλ. ὁ τοιοῦτος τῆς
 δουλείας θεσμός=τὸ δουλεύειν). Ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τὰ ἄλλα
 ἐπίσης πολιτικὰ πράγματα (=καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις) ἐδυσφό-
 ρουν (ἠγανάκτου)· διότι δὲν μετεῖχον σχεδὸν (=ὡς εἶπειν) οὐ-
 δενδὸς [δικαιώματος ἐν τῇ τῆς πολιτείας διαχειρίσει].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

§ 1. Ἦτο δὲ τὸ σύστημα (=ἡ τάξις) τοῦ ἑκπαλαί [ἐν
 ἰσχυρῷ πολιτεύματος (=τῆς ἀρχαίας πολιτείας) τοῦ πρὸ τοῦ
 Δράκοντος τοιοῦτόν τι περίπου. Τοὺς μὲν ἀρχοντας διώριζον

κατὰ λόγον τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ τοῦ πλούτου (= ἀριστίνδην καὶ πλουτίνδην). Οὗτοι δὲ οἱ ἄρχοντες διετήρουν τὴν ἀρχὴν κατ' ἀρχὰς μὲν ἰσοβίως, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπὶ μίαν δεκαε-
 § 2. τῖαν. **Σπουδαιότατα δὲ καὶ παλαιότατα** (= μέγιστα δὲ καὶ
 πρῶτα) ἐκ τῶν ἀξιομάτων ἦσαν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος
 καὶ ὁ ἄρχων (δηλ. ὁ ἐπώνυμος). Ἐκ τούτων δὲ πρῶτον μὲν ἀ-
 ξίωμα [ἦτο] τὸ τοῦ βασιλέως, διότι τοῦτο ἦτο πατροπαράδοτον,
 δεύτερον δὲ [ἀξίωμα] **συνεστάθη κατόπιν** (= προσετέθη) ἡ τοῦ
 πολέμαρχου ἀρχὴ ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐπῆρξαν μερικοὶ τῶν βασιλέων
ἀπόλεμοι (= ἀνίκανοι ὡς πρὸς τὰ πολεμικά = τὰ πολέμια μαλα-
 κούς) διὰ τοῦτο [οἱ Ἀθηναῖοι] ἔστειλαν καὶ προσεκάλεσαν τὸν
 Ἴωνα [ὡς στρατηγόν], ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς κρίσιμον περίστα-
 σιν [ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐρεχθίδεως Κέκροπος, ὅστις ἐπιδιώξας τὴν
 πολιτικὴν ἔνωσιν τῶν ἐν Ἀττικῇ πόλεων εὗρε πείσιμον ἀντί-
 § 3. στασιν παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἐλευσινίων Εὐμόλου].
 Τελευταῖον δὲ ἀξίωμα **συνεστάθη** (ἰδούθη) τὸ τοῦ [ἐπωνύμου
 ἄρχοντος]. Οἱ μὲν δηλ. περισσότεροι λέγουσιν ὅτι ἰδούθη τὸ ἀ-
 ξίωμα τοῦτο, ὅτε ἦτο ἄρχων ὁ Μέδων, μερικοὶ ὅτε ἦτο ἄρχων
 ὁ [μετὰ τὸν Μέδοντα] Ἄκαστος [μερικοὶ] δὲ **προβάλλουσιν**
 (= ἐπιφέρουσιν) ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι οἱ ἐννέα
 ἄρχοντες ὀρκίζονται [ἐν τῇ Ἀκροπόλει] **ὅτι θὰ τηρῶσι τὰς ἐ-
 νόρκους αὐτῶν ὑποχρέσεις** (= ποιήσιν τὰ ὄρκια) καθὼς
 [ὀρκίζοντο ὅτι θὰ τηρῶσι τὰς ἐνόρκους αὐτῶν ὑποχρέσεις] ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀκάστου [ὅτε φαίνεται καθωρίσθησαν τὰ δι-
 καιώματα καὶ τὰ καθήκοντα ἐκάστου ἄρχοντος], διότι **νομί-
 ζουσιν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τούτου οἱ Κοδριδαὶ ἐξεχώρη-
 σαν** (= ὡς παραχωρησάντων...) [τινὰ] τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας
 δικαιωμάτων των εἰς ἀντάλλαγμα τῶν τιμῶν (προνομίων),
 αἵτινες ἐδόθησαν εἰς τὸν [τότε ἐκ τοῦ γένους των] ἄρχον-
 τα. Τοῦτο μὲν λοιπὸν [τὸ πρᾶγμα] **καθ' ὁποιοῦνδῆποντε ἐκ
 τῶν δύο τρόπων** (= ὁποτέρως) **τέλος πάντων** (= ποτὲ) συνέβη,
μικρὰν διαφορὰν δύναται νὰ παρουσιάξῃ (= μικρὸν ἂν πα-
 ραλλάττοι) ὡς πρὸς τοὺς χρόνους [κατὰ τοὺς ὁποίους ἰδούθη
 τὸ ἀξίωμα τοῦ (ἐπωνύμου) ἄρχοντος]: **καὶ τὸ ὅτι δὲ ὁ ἄρχων**

δὲν διευθύνει(ῆ: δὲν διεξαγάγει) οὐδεμίαν ἐκ τῶν πατροπα-
 ραδότων [τελειῶν] (=καὶ τὸ μηδὲν τῶν πατρίων τὸν ἄρχοντα
 διοικεῖν) καθὼς ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος [διευθύ-
 νουσι], ἀλλὰ μόνον τὰ ὕστερον θεσπισθέντα (τὰ βραδύτερον
 τεθέντα) δικαιώματα (=τὰ ἐπίθετα), εἶναι σημεῖον(=σημεῖον
 [ἔστιν]) [τοῦ] ὅτι [τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄρχοντος] ἰδρῦθη τελευταῖον ἐκ
 τούτων τῶν ἀξιωματίων διὸ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔχει μεγαλυνθῆναι
 (=γένετο μεγάλη) τελευταίως, ἀυξηθὲν [βαθμηδόν] διὰ τῶν
 § 4. προσθέτων δικαιοδοσιῶν. Οἱ δὲ θεσμοθέται ἐξελέγησαν
 ὕστερον ἀπὸ πολλὰ ἔτη, ὅτε πλέον [οἱ Ἀθηναῖοι] ἐξέλεγον τοὺς
 ἄρχοντας κατ' ἔτος, ὅπως, ἀφοῦ μεταγράψωσι [μετὰ ἐπιστα-
 μένην ἐξέτασιν καὶ μελέτην] ἐπὶ νέων πινάκων τὰ συμφώ-
 νως πρὸς τὰ ἐθίμα κρατοῦντα δίκαια (=ἀναγράψαντες τὰ
 θέσμιμα) φυλάττωσιν [αὐτοὺς τοὺς πίνακας], ἵνα δικάζωνται[σύμ-
 φωνα πρὸς τούτους] οἱ διχογνωμοῦντες. Διὰ τοῦτο καὶ μόνη ἐκ
 τῶν ἐξουσιῶν δὲν ἐγένετο μακροτέρα (=πλείων) τοῦ ἐνὸς ἔτους.
 § 5. Οἱ δὲ ἐννέα ἄρχοντες δὲν εὐρίσκοντο (:δὲν ἦσαν ἐγκατε-
 στημένοι) ὅλοι ὁμοῦ (: εἰς ἓν μέρος), ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς εἶχεν
 [ὡς ἔδραν τῶν ἐργασιῶν του] τὸ νῦν καλούμενον Βουκολεῖον,
 πλείσιον τοῦ Πρυτανεῖον (ἀπόδειξις δὲ [τούτου εἶναι τὸ ἐξῆς].
 ἀκόμη καὶ τώρα δηλ. ἡ θρησκευτικὴ τελετὴ τῆς ἐνώσεως (=
 ἡ σύμμεξις) τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Διονύσου καὶ
 ὁ γάμος ἐδῶ ἐν τῷ Βουκολείῳ τελεῖται), ὁ δὲ [ἐπώνυμος] ἄρχων
 [εἶχεν ὡς ἔδραν τῶν ἐργασιῶν του] τὸ Πρυτανεῖον, ὁ δὲ πολέμαρ-
 χος τὸ Ἐπιλύκειον (τὸ ὁποῖον πρότερον μὲν ὠνομάζετο πολεμαρ-
 χεῖον, ἀφοῦ δὲ ὁ Ἐπίλυκος γενόμενος πολέμαρχος ἀνφοδόμησε
 καὶ δι' ἐπίπλων ἠντήρεπισε (=κατεσκευάσεν) αὐτὸ, ὠνομάσθη
 Ἐπιλύκειον), ὁ δὲ θεσμοθέται [εἶχον ὡς ἔδραν τῶν ἐργασιῶν
 των] τὸ παρὰ τὸ Πρυτανεῖον Θεσμοθετεῖον. Ἐπὶ δὲ τῶν χρό-
 νων τοῦ Σόλωνος ὅλοι ἐν γένει οἱ ἄρχοντες συνῆλθον εἰς τὸ Θε-
 σμοθετεῖον. Εἶχον δὲ τὸ δικαίωμα (=κύριοι δ' ἦσαν) καὶ τὰς
 δίκας γὰ ἐκδικάζωσι με ὑπεριόριστον ἐξουσίαν (=αὐτοτελεῖς
 =χωρὶς νὰ ἐρωτῶσι καὶ ἄλλην ἀρχὴν) καὶ οὐχὶ ὅπως τώρα νὰ

ἀνακρίνωσι πρὸ τῆς δριστικῆς ἀποφάσεως (=προανακρίνειν) [ἦτις ἀνῆκε τῇ Ἡλιαίᾳ]. Τὰ ὄσον ἀφορᾷ μὲν τοὺς ἄρχοντας § 6. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἦσαν ταξινομημένα. **Ἡ δὲ βουλὴ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν** (ἦ: ἡ Ἀρεοπαγίτις βουλ. ἢ ὁ Ἀρείος Πάγος) εἶχε μὲν τὸ **καθῆκον** (:τὴν ἐντολὴν=τὴν τάξιν) τοῦ νὰ ἐπιβλέπη τὴν τήρησιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων, διηύθυνε δὲ τὰς πλείστας καὶ μεγίστας τῶν ἐν τῇ πόλει ὑποθέσεων καὶ ἐπιβάλλουσα τιμωρίας σωματικὰς καὶ ἐπιβάλλουσα χρηματικὰς ποινὰς πρὸς πάντας **τοὺς παρεκτρεπομένους** (=τοὺς ἀκοσμοῦντας) **τελεσιδίκως** (=κυρίως). [Εἶχε δὲ ἡ τοῦ Ἀρείου πάγου βουλὴ μέγιστον κύρος]. διότι ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχόντων ἐγένετο ἐκ τῶν ἀρίστων κατὰ τὴν καταγωγὴν καὶ πλουσίων ἅμα ἐκ τῶν ὁποίων (ἀρχόντων) οἱ Ἀρεοπαγίται **αὐτοδικαίως ἐγίνοντο τοιαῦτοι** (=καθίσταντο) [μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀρχῆς των καὶ τὴν παροχὴν εὐθυνῶν]· διὰ τοῦτο καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἀξιωματῶν μόνον τοῦτο διετηρήθη ἰσόβιον ἕως τῶρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τὸ πολίτευμα τοῦ Δράκοντος

§ 1. **Ὁ μὲν λοιπὸν ὄργανισμὸς τοῦ πρώτου πολιτεύματος** (=ἡ μὲν οὖν πρώτη πολιτεία) **τοιοῦτος ἦτο ἐν γενικαῖς γραμματῆς** (: ἐν σκιαγραφίᾳ) (=ταύτην εἶχε τὴν ὑπογραφὴν). μετὰ δὲ ταῦτα [ἦτοι μετὰ τὴν καταδίξιν καὶ ὑπεροφίαν τῶν Ἀλκμεωνιδῶν], ἀφοῦ παρήλθεν ὀλίγος χρόνος, ὅτε ὁ Ἀρίσταιχος ἦτο [τῷ 621 π. Χ. ἐπώνυμος] ἄρχων, ὁ Δράκων ἐθεσεν τοὺς γνωστοὺς πολιτικοὺς νόμους αὐτοῦ. **Τὸ δὲ σύστημα τῶν νόμων τοῦτο** (=ἡ δὲ τάξις αὕτη) ἦτο κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. § 2. Εἶχον μὲν ἀπονεμηθῆ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα **εἰς ἐκείνους οἵτινες ἠδύναντο ἰδίᾳ δαπάνη νὰ προμηθεύωνται τὸν ὀπλισμὸν των** [ἦτοι: κράνος, θώρακα, κνημίδας, ἀσπίδα, δόρυ, ξίφος] (=τοῖς ὅπλα παρεχομένοις). Ἐξέλεγον δὲ τοὺς μὲν ἑννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶχον [ἀκίνητον]

περιουσίαν οὐχὶ μικροτέραν τῶν (10X100=) 1000 [Αἰγινητικῶν] δραχμῶν ἀπηλλαγμένῃν βαρῶν (: οὐχὶ ἐνυπόθηκον = ἐλευθέρων), τοὺς δὲ λοιποὺς ἄρχοντας τοὺς κατωτέρους [ἐξέλεγον] ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἠδύναντο ἰδίᾳ δαπάνη νὰ προμηθεύονται τὸν ὄπλισμόν των, στρατηγοὺς δὲ καὶ ἱππάρχους [ἐξέλεγον]. ἐξ ἐκείνων οἵτινες παρουσίαζον περιουσίαν οὐχὶ μικροτέραν τῶν (100X100=) 10.000 (Αἰγινητικῶν) δραχμῶν ἀπηλλαγμένων βαρῶν καὶ παῖδας γνησίους γεννηθέντας ἐκ νομίμου συζύγου ἔχοντας ἡλικίαν μεγαλυτέραν τῶν δέκα ἐτῶν. Ἔπρεπε δὲ νὰ ζητῶσι καὶ νὰ λαμβάνωσιν ἐγγύησιν διὰ τούτους [τοὺς νέους στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους] (διεγγυᾶν τούτους) οἱ πρυτάνεις καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἵππαρχοι τοῦ παρελθόντος ἔτους (= τοὺς ἔνους) μέχρις οὗ δώσωσι λογοδοσίαν [διὰ τὰ ἐν τῇ διαρκείᾳ τοῦ ἀξιωματοῦ αὐτῶν πεπραγμένα] (= μέχρι εὐθυμῶν) λαμβάνοντες ἐγγυητὰς τέσσαρα ἐκ τῆς αὐτῆς φορολογικῆς τάξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκον οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἵππαρχοι. [Ἐκρίθη δὲ καλὸν (= ἔδοξε δὲ)] νὰ εἶναι βουλευταὶ τετρακόσιοι καὶ εἰς οἱ ἐκλεχθέντες διὰ κλήρου ἐκ τῶν ἐχόντων πολιτικὰ δικαιώματα (= ἐκ τῆς πολιτείας). [Ἐκρίθη δὲ καλὸν (= ἔδοξε)] οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν τριάκοντα ἐτῶν νὰ λαμβάνωσι διὰ κλήρου καὶ ταύτην [τὴν ἀρχήν, δηλ. τὴν βουλευτείαν] καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα καὶ νὰ μὴ ἀναλαμβάνη ὁ αὐτὸς δύο φορὰς μίαν ἀρχὴν πρὸ τοῦ νὰ ἐξαντληθῇ ἡ σειρά πάντων (: πρὶν ἢ ὅλοι οἱ πολῖται ἦθελον γίνεαι ἄρχοντες). Τότε δὲ πάλιν [ῥορίσθη] νὰ γίνεται ἐξ ἀρχῆς νέα κλήρωσις [πρὸς ἐκλογὴν ἀρχόντων]. Ἐὰν δὲ κανεὶς ἐκ τῶν βουλευτῶν ἤθελεν ἀπουσιάζει (= ἐκλείπει) ἐκ τῆς συνεδρίας, ὅταν εἶναι συνεδρία τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, ἐπληρώων ὡς ποινὴν πρόστιμον (= ἀπέτινον) ὁ μὲν ἔχων περιουσίαν πεντακοσίων μεδίμων τρεῖς δραχμάς, ὁ δὲ ἀνέκων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱππέων δραχμάς δύο, ὁ δὲ ἀνέκων εἰς τὴν τάξιν τῶν § 4. ζευγικῶν [δραχμῆν] μίαν. Ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Ἀρείου πάγου ἦτο φύλαξ τῶν νόμων καὶ ἐπώπτευε (: ἐπέβλεπε) τοὺς ἄρχοντας ὅπως διοικῶσι συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους. Ἦτο δὲ ἑπιτετραμ-

1.Θ. ΡΩΣΣΗ-ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ 2

μένον εἰς τὸν ἀδικούμενον *νᾱ ἐπιδίδῃ οὗτος καταγγελίαν* (= εἰσαγγέλλειν) πρὸς τὴν βουλὴν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν παρουσιάζων τὸν νόμον κατὰ παράβασιν τοῦ ὁποίου ἠδικεῖτο. Ἄλλὰ (=δέ) τὰ δάνεια ἐγίνοντο ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν σωματίων, καθὼς ἀκριβῶς ἔχει λεχθῆ, καὶ *ἡ χώρα* (ἦτοι ἅπανα ἡ ἰδιοκτησία τῆς γῆς) ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν ὀλίγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Α' Ἐκλογὴ Σόλωνος ὡς διαλλακτοῦ καὶ νομοθέτου

§ 1. *Ἐνῶ δὲ τοιοῦτον ἦτο τὸ σύστημα ἐν τῇ πολιτείᾳ* (: ἐνῶ τοιαύτη ἦτο ἡ πολιτικὴ ὀργάνωσις) καὶ *ἐνῶ οἱ περισσότεροι* (=οἱ πολλοί· ἦτοι οἱ πελάται καὶ ζευγῖται) διετέλουν δοῦλοι *εἰς τοὺς εὐπατρίδας* (=τοῖς ὀλίγοις), *ἐξηγέρθη* (=ἀντί- § 2. στη) ὁ λαὸς *κατὰ τῶν πλουσίων* (: ἐπιφανῶν). Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατὰ τῶν καθεστώτων ἐξέγερσις ἦτο *σφοδρὰ* (: πεισματώδης) καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἴσταντο ἀντιμέτωποι πρὸς ἀλλήλους, ἐξέλεξαν ἀπὸ κοινοῦ [τῷ 594 π. Χ.] ὡς συμφιλιοτῆν καὶ ἄρχοντα τὸν Σόλωνα καὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν τὴν ῥύθμισιν τοῦ πολιτεύματος, *διότι [πρότερον] συνέθεσε* (ἦ: ἐστιχοῦργησε=ποίησαντι) τὸ ἐλεγειακὸν τοῦτο ποίημα, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχὴ εἶναι [ἡ ἐξῆς]:

«*Ἀναγνωρίζω* (:συναισθάνομαι τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος μου) καὶ *ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου εἶναι ἐνθρονισμένην ἢ θλίψιν* (ἦ: καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐνδομύχως θλίβεται), διότι βλέπω τὴν γεωρωτάτην γῆν τῆς Ἰωνίας (δηλ. τὴν Ἀττικὴν καὶ δὴ τὰς Ἀθήνας) *νᾱ γονατίζει* (ἦ: *νᾱ καταστρέφεται* κυρ.=*νᾱ κλίνει* [ἐπὶ τὸ χεῖρον])».

Ἐν τῇ ὁποίᾳ (ἐλεγείᾳ) ὑπερασπίζει καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἕτερον κόμμα ἐναντίον τοῦ ἑτέρου *καὶ συζητῶν μετ' ἀμφοτέρων ἐξακριβώνει τὸ ἐκάστοτε φιλονικούμενον ζήτημα* (=καὶ διαμφισβητεῖ πρὸς ἑκατέρους) καὶ μετὰ ταῦτα συμβουλεύει κοινῶς [καὶ τὰς δύο μερίδας] *νᾱ καταπαύσῃ τὴν ὑπάρχουσαν μεταξύ*

§ 3. αὐτῶν φιλονικίαν. Ἦτο δὲ ὁ Σόλων κατὰ μὲν τὴν καταγωγὴν (=τῇ φύσει) καὶ κατὰ τὴν κοινωνικὴν ὑπόληψιν (=τῇ δόξῃ) μεταξύ τῶν πρώτων [ἄτε συντελέσας εἰς τὴν κάθαρσιν τῆς πόλεως ἐκ τοῦ Κιλωνείου ἄγους καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τῶν Μεγαρέων ἀνάκτησιν τῆς Σαλαμῖνος], κατὰ δὲ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσει (=τοῖς πράγμασι[τῆς πολιτείας]) ἐκ τῶν τῆς μέσης (μεσαίας) τάξεως, καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων [ἀναμφισβητήτων ἀποδείξεων] βεβαιοῦται καὶ [καθὼς] αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς ταύτην διὰ τὴν σιχουργίαν (τὴν ἐλεγείαν ἢ τὴν ἔμμετρον σύνθεσιν=ἐν τοῖσδε τοῖς ποιήμασι) βεβαιώνει, συμβουλευὼν τοὺς πλουσίους νὰ μὴ εἶναι πλεονέκται.

«Κρατεῖτε δὲ ἐντὸς τῶν προσηκόντων ὀρίων (: κρατεῖτε ἐντὸς τοῦ ὀρθοῦ μέτρου ἢ περιορίσατε=τίθεσθε ἐν μετροῖσι) τὰς μεγάλας (: ὑπεροπτικὰς) σκέψεις (=μέγαν νόον) σεῖς, οἷτινες ἤλθετε εἰς κόρον ἀπὸ πολλὰ ἀγαθὰ (: οἷτινες ἐκορέσθητε, ἔχετε πολλὰ ἀγαθὰ), ἀφοῦ πραῦνητε (μαλάξητε=ἡσυχάσαντες) ἐντὸς τοῦ στήθους [ἡμῶν] τὴν σκληρὰν καρδίαν [σας] διότι [ἄλλως] οὔτε ἡμεῖς [οἱ τῆς μεσαίας τάξεως] θὰ πεισθῶμεν, οὔτε ὅλα θὰ ἀποβῶσι κατ' ἐνχὴν δι' ὑμᾶς».

Καὶ ἐν γένει ἐκάστοτε τὴν αἰτίαν τῆς στάσεως ἀποδίδει (:ἐπιγράφει) [ὁ Σόλων ἐν τῇ ἐλεγείᾳ του] εἰς τοὺς πλουσίους διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐλεγειακοῦ ποιήματος λέγει ὅτι φοβεῖται αὐτὸς «καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν» διότι κατὰ τὴν γνώμην του ὑφίσταται (=ὡς ἐνεστώσης) ἢ [παρούσα] ἐχθρότης τῶν δύο τάξεων διὰ τοὺς δύο τούτους λόγους (=διὰ ταῦτα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Β'. Σεισάχθεια.

§ 1. Ἀφοῦ δὲ ἔγινε κύριος τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ὁ Σόλων καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀπέδωκε τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν καὶ κατὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἀπαγορεύσας νὰ συνομογώνται δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν σωμάτων καὶ ἐγένετο αἴτιος ὥστε διὰ νόμον νὰ γίνωσιν ἀποσβέσεις (ἐξαλείψεις) τῶν χρεῶν (=

καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ἐποίησε) καὶ τῶν ἰδιωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων, τὰς ὁποίας (ἀποσβέσεις) ὀνομάζουσι **ἀποτίναξιν τοῦ φορτίου** (:βάρους) (=σεισάχθειαν), διότι ἀπέσεισαν (:ἀπετίναξαν) § 2. ἀπὸ ἐπάνω τῶν [οἱ ὀφειλέται] τὸ βάρος. **Εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον** (:καὶ ὡς πρὸς τοῦτο=ἐν οἷς) προσεπάθησάν τινες νάσυκοφαντήσωσιν αὐτόν· διότι συνέβη εἰς τὸν Σόλωνα, **ἐνῶ ἐσκέπτετο** (:ἐμελέτα) νὰ γίνηπαράτιτος νόμου πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς σεισαχθείας, νὰ προείπῃ [τοῦτο] εἰς τινὰς τῶν γνωστῶν του· ἔπειτα, καθὼς μὲν λέγουσιν οἱ δημοκρατικοί[ἐνεκα τῆς προανακοινώσεως συνέβη] νὰ γίνη καταστρατήγησις τοῦ νόμου διὰ μέσου τῶν φίλων του [πρὸς ὕφελός των], καθὼς δὲ [ἰσχυρίζοντο] οἱ θέλοντες νὰ κακολογῶσιν αὐτόν, ὅτι καὶ αὐτὸς **ἦτο κοινῶνός** (:συμμέτοχος) [τοῦ τῶν φίλων στρατηγήματος]. Οὗτοι δηλ. (οἱ καταστρατηγήσαντες τὸν νόμον), ἀφῶ ἐδανείσθησαν [διάφορα δάνεια], **ἠγόρασανσυνεταιρικῶς** (ἢ συγχρόνως) (=συνεπρόσαντο) **μεγάλας ἐκτάσεις γῆς** (:πολλὰ οἰκόπεδα ἀγρούς) καὶ μετ' ὀλίγον, ὅτε ἐγένετο ἡ ἀπόσβεισις τῶν χρεῶν, ἐγένετο [διὰ μίαν] πλοῦσιοι. **Ἐκ τούτων τῶν μέσων** (=ὄθεν) διῖσχυρίζονται ὅτι ἔγιναν (:προέκυψαν) [πλοῦσιοι] ἐκεῖνοι, οἵτινες φαίνονται ὕστερ § 3. ρον ὅτι εἶναι ἐκ προγόνων πλοῦσιοι. Ἄλλ' ὅμως πιστεύτερος εἶναι ὁ λόγος τῶν δημοκρατικῶν[ὅτι ἐγένετο ἐκμετάλλευσις τοῦ Σόλωνος διὰ τῶν φίλων του ἐν ἀγνοίᾳ του]· διότι δὲν εἶναι εὐλόγον ὡς πρὸς μὲν τὰ ἄλλα νὰ δειχθῇ[ὁ Σόλων] τύσον **δίκαιος** (:σύμφωνος πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον=μέτρον) καὶ **ἀμερόληπτος** (=κοινόν), **ὥστε, ἐνῶ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν του** (=ἔξδὸν αὐτῶ), **ἀφῶ προσελκύσῃ [διὰ τεχνασμάτων] πρὸς ἑαυτὸν** (=ὑποποιησάμενον) **τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο μερίδων** (= τοὺς ἑτέρους) νὰ γίνη τύραννος τῆς πόλεως, **νὰ γίνη μισητὸς** (=ἀπεχθέςθαι) εἰς ἀμφοτέρας τὰς μερίδας [διότι τοὺς μὲν πλοῦσιους ἐξημίωσε, τοὺς δὲ πένητας δι' ἀπληστίαν δὲν ἰκανοποίησε πλήρως] καὶ **νὰ προτιμήσῃ** (=περὶ πλείονος ποιήσασθαι) **τὴν ἀρετὴν** (:τὴν εὐθειαν, ἔντιμον ὁδὸν=τὸ καλόν) καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως παρὰ τὸ ἀτομικὸν κέρδος, ὡς πρὸς τὸσον δὲ

§ 4. μικρὰ καὶ ἀνάξια νὰ κατακηλιδῶνῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅτι δὲ ὁ Σόλων ἔλαβεν ταύτην τὴν [δικτατορικὴν] δύναμιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, μαρτυροῦσι καὶ ἡ ἀθλία πολιτικὴ κατάστασις (=τά τε πράγματα νοσοῦντα) καὶ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτὸς εἰς πολλὰ μέρη ἀναφέρει καὶ πάντες οἱ ἄλλοι συμφωνοῦσι. Ταύτην μὲν λοιπὸν τὴν κατηγορίαν (=αἰτίαν) [τῶν ἀνωτέρω] πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι εἶναι ψευδής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Γ'. Ἡ Σόλωνος νομοθεσία.

§ 1. Πολιτικὸν δὲ ὄργανισμὸν συνέταξε καὶ νόμους ἔθεσεν ἄλλοις, τοὺς δὲ πολιτικοὺς θεσμοὺς (=τοῖς δὲ θεσμοῖς) τοῦ Δράκοντος ἔπανσαν [οἱ Ἀθηναῖοι] νὰ μεταχειρίζονται ἐκτὸς τῶν νόμων τῶν ἀφορώντων εἰς τοὺς φόνους. Ἀφοῦ δὲ ἐχάραξαν [οἱ θεσμοθέται] τοὺς νόμους ἐπάνω εἰς τοὺς κύρβεις ἔοθησαν τούτους εἰς τὴν [ἐν τῷ Κεραμειῷ κειμένην] στοᾶν τοῦ βασιλέως καὶ ὠρίσθησαν ὅτι θὰ τηρήσωσιν (=ἐφαρμοσώσωσιν) αὐτοὺς τοὺς νόμους πάντες· οἱ δὲ ἐννέα ἄρχοντες ὀρκιζόμενοι πλησίον τοῦ γνωστοῦ [ὀρκίου] λίθου [τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἰδρυμένου] (=πρὸς τῷ λίθῳ) διεβεβαίωνον (=κατεφάτιζον) ὅτι ἐὰν παραβῶσι τινα ἐκ τῶν νόμων, θὰ ἀφιερῶσωσι [εἰς τοὺς θεοὺς ὡς πρόστιμον τῆς παραβάσεώς των] ἓνα ἀνδριάντα χρυσοῦν [ἰσοβαρῆ (=ἰσομέτρητον) πρὸς τὰ χρύματα, ἀργυρᾶ ὑπολογιζόμενα, τὰ ὅποια ἐδέχθησαν· ἦτο δὲ ἡ τιμὴ τοῦ ἀργύρου ὡς πρὸς τὸν χρυσὸν 1: 10, δεκαπλασίας ἄρα ἀξίας]. Ἐκ τούτου ἀκόμη καὶ τώρα τοιοῦτοτρόπως ὀρκίζονται. Ἔδωκε δὲ ἰσχὺν εἰς τοὺς §2. νόμους δι' ἑκατὸν ἔτη καὶ διερούθμισε τὸ πολίτευμα κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς περιουσίας (=τιμῆματι) διήρσεσεν [τοὺς πολίτας] εἰς τέσσαρας φορολογικὰς τάξεις (=τέλη), καθὼς ἀκριβῶς εἶχε γίνοι ἡ διαίρεσις καὶ πρότερον [ἐπὶ Δράκοντος] εἰς τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, τοὺς ἰπλεῖς, τοὺς ζευγίτας καὶ τοὺς θήτας (=μισθωτοὺς ἐργάτας). Καὶ ἔδωκε μὲν

τὸ προνόμιον (δικαίωμα) [εἰς ἄνδρας] ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίμων καὶ ἱππέων καὶ ζευγυτῶν νὰ (κατ)ἔχῃσι τὰ ἄλλα ἀξιώματα, ἦτοι τὰ ἀξιώματα τῶν ἑννέα ἀρχόντων, καὶ τῶν ταμιῶν καὶ τῶν πωλητῶν [τῶν δημευομένων κτημάτων καὶ ἐκμισθωτῶν δημοσίων μισθωμάτων] καὶ τῶν ἑνδεκα (ἦτοι τῶν ἐκτελεστῶν δημοσίων ποιῶν) καὶ τῶν κωλακρετῶν (ἦτοι τῶν οἰκονομικῶν διαχειριστῶν) εἰς ἑκάστην φορολογικὴν τάξιν (= ἐκάστοις [τέλεσι]) παρέχων τὸ δικαίωμα τοῦ ἀρχεῖν (= τὴν ἀρχὴν) κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐκτιμήσεως τῆς περιουσίας. Εἰς δὲ τοὺς ἀνήζοντας εἰς τὴν τάξιν τῶν θητῶν ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ μετέχῃσι μόνον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου καὶ τῶν δικαστηρίων § 4. [τῆς Ἡλιαίας]. Ἐπρεπε δὲ νὰ πληρώνη [φόρον (= τέλος)] πεντακοσιομεδίμου μὲν ἐκεῖνος ὅστις ἤθελε παράγει ἐκ τῆς οἰκείας [γῆς] (: ἢ ἐκ τῶν ἀγρῶν του) πεντακοσίους μεδίμνους (= μέτρα) καὶ ἐκ τῶν δύο δμοῦ (= τὰ συνάμφω) ξηρῶν καὶ ὕγρῶν προϊόντων, φόρον δὲ ἱππέως (= ἱππάδα δὲ) ἐκεῖνοι οἵτινες παράγουσι τριακοσίους μεδίμνους (καθὼς δὲ λέγουσι μερικοί, ἐκεῖνοι οἵτινες δύνανται νὰ τρέφωσι—συντηρῶσι—ἵππον ὡς ἀπόδειξιν δὲ προβάλλουσιν οὗτοι καὶ ὄνομα τῆς φορολογικῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ὡς ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς φορολογικῆς τάξεως νὰ εἶχε τεθῆ (δοθῆ) ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ αὐτοῦ γεγονότος, καὶ τὰ ἀφιερώματα τῶν παλαιῶν διότι εἶναι ἀφιερωμένον ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀνάγλυφον [Διοφίλου τινός] ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχουσιν ἐπιγραφεθῆ τὰ ἑξῆς:

ὁ υἱὸς τοῦ Διοφίλου Ἀνθεμίον τοῦτο δὰ [τὸ ἀνάγλυφον] ἀφιέρωσεν εἰς τοὺς θεοὺς, μεταταχθεὶς (ἢ: ἀνελθὼν, ἀνταλλάξας τὴν... = ἀμειψάμενος) εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱππέων ἐκ τῆς τῶν θητῶν.

Καὶ πλησίον τῆς ἐπιγραφῆς εὐρίσκεται ἵππος σαφῶς βεβαιῶν (= ἐκμαρτυρῶν) ὡς νὰ ἐδήλου τοῦτο (τὸ νὰ παρίσταται δηλ. ὁ ἵππος) τὴν τάξιν τῶν ἱππέων. Ἄλλ' ὅμως εὐλογώτερον εἶναι νὰ ἔχη διακριθῆ (= διηρῆσθαι) [ἢ τάξις τῶν ἱππέων] κατὰ τὰ μέτρα [τὰ τριακόσια], καθὼς ἀκριβῶς οἱ πεντακοσιομεδίμοι

[ἔπρεπε δὲ] *να πηρῶνῳσι φόρον ζευγίτου* (ἢ: ἔπρεπε δὲ *να κατατάσσονται εἰς τὴν φορολογικὴν τάξιν τῶν ζευγιτῶν*) ἐκεῖνοι οἵτινες παράγουσι διακοσίους μεδίμνους] καὶ ἐκ τῶν δύο ὁμοῦ [ξηρῶν καὶ ὑγρῶν] προϊόντων, *οἱ δ' ἄλλοι, οἵτινες δὲν εἶχον συμμετοχὴν εἰς κανέν ἀξίωμα, [ἔπρεπε] να κατατάσσονται εἰς τὴν τάξιν τῶν θητῶν* (= [ἔδει τελεῖν] θητικόν)· διὰ τοῦτο καὶ τώρα ὅταν [ὁ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς ἄρχων, δηλ. ὁ θεσμοθέτης] ἐρωτήσῃ τὸν μέλλοντα *να συμμετάσχῃ τῆς κληρωτικῆς ἐκλογῆς διὰ τινὰ ἀρχὴν, εἰς ποίαν [φορολογικὴν] τάξιν ἀνήκει, οὐδὲ εἰς [ἕξ αὐτῶν] ἤθελεν εἶπει ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν θητῶν* (= θητικόν [τελεῖν]).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

Δ'. Ἀρχαιρεσίαι. Διοικητικὴ διαίρεσις. Νόμος κατοχυρωτικὸς τοῦ πολιτεύματος

§ 1. Ἐγένετο δὲ διὰ νόμου αἴτιος, ὥστε οἱ ἄρχοντες *να ἐκλέγωνται διὰ κλήρου ἐκ προηγουμένως κριθέντων καὶ ἐκλεξιμῶν* (= ἐκ προκρίτων), τοὺς ὁποίους ἐκάστη ἐκ τῶν φυλῶν ἤθελεν [ἐπὶ τούτῳ] πρότερον ἐκλέξει. Προεξέλεγε δὲ διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἑννέα ἀρχόντων ἐκάστη [ἐκ τῶν φυλῶν] δέκα καὶ ἐκ τούτων ἐξέλεγον διὰ κλήρου. Ἐκ τούτου ἰσχύει ἀκόμη εἰς τὰς φυλὰς τὸ *να κληρώνη ἐκάστη δέκα, ἔπειτα ἐκ τούτων να ἐκλέγωσιν [ὀριστικῶς] διὰ κναμευτικῆς ψηφοφορίας.* Ἀπόδειξις δὲ [τοῦ] ὅτι ὄρισε [ὁ Σόλων] *να ἐκλέγωνται διὰ κλήρου ἄρχοντες ἀναλόγως τοῦ τιμήματος τὸν περιουσιῶν αὐτῶν* (= ἐκ τῶν τιμημάτων) [εἶνε] ὁ περὶ ταμίων νόμος, τὸν ὁποῖον ἀκόμη καὶ τώρα *διαρκῶς* (= διατελοῦσι) *ἐφαρμόζουσι* (= χρῶμενοι)· διατάσσει δηλ. ὁ νόμος *να ἐκλέγωσι διὰ κλήρου τοὺς ταμίας ἐκ τῶν πεντακοσιομε-*
 § 2. *δίμνων.* Ὁ Σόλων μὲν λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως ἐνομοθέτησε ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἑννέα ἄρχοντας· διότι τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν (ἦτοι: κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Δράκοντος χρόνους) ἦ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή, *προσκαλέσασα πρὸς ἑαυτὴν* (= ἀνακαλεσαμένη) καὶ *ἐκλέγουσα* (= κρίναςα) *μόνη της ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης*

ἀρχῆς (= καθ' αὐτήν) τὸν κατάλληλον [ἐκ τῶν ἑαυτῆς μελῶν], ἀπέστειλε τοῦτον **δι' ἕναστον ἐκ τῶν ἀξιωμάτων** (= ἐφ' ἑκάστη τῶν ἀρχῶν), ἵνα ἄρξῃ δι' ἓν ἔτος.

§ 3. Φυλαὶ δὲ ἦσαν τέσσαρες, καθὼς ἀκριβῶς πρότερον καὶ φυλοβασιεῖς τέσσαρες. **Ἐξ ἑκάστης δὲ φυλῆς ἦσαν κεχωρισμένοι τρεῖς μὲν τριτῦες** (ἴητοι ἑκάστη φυλὴ εἶχεν ὑποδιαρεθῆ [πρὸ τοῦ Σόλωνος] εἰς τρεῖς τριτῦς), δώδεκα δὲ καθ' ἑκάστην [φυλὴν] **διοικητικὰ διαμερίσματα ὑποχρεούμενα πρὸς κατασκευὴν πλοίου** (= ναυκραφαί.) Ἐπὶ δὲ τῶν ναυκραφῶν **εἶχε ταχθῆ** (= ἦν καθεστηκυῖα) ἀρχή, οἱ ναύκραφοι, ἡ ὁποία ἦτο ὠρισμένη νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ γινομένας δαπάνας· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, τοὺς ὁποίους δὲν ἐφαρμόζουσι πλέον, ἔχει ἀναγραφῆ εἰς πολλὰ μέρη **«οἱ ναύκραφοι νὰ εἰσπράττωσι» καὶ «νὰ ἐξοδεύωσιν ἐκ τοῦ ναυκρατικοῦ χρήμα-**
 § 4. **τος»**. Συνέστησε δὲ βουλὴν ἐκ τετρακοσίων, ἑκατὸν ἐξ ἑκάστης φυλῆς, τὴν δὲ βουλὴν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν **ὠρῆσεν** (= ἔταξεν) εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τοὺς νόμους [ἵνα ἐκτελῶσιν αὐτοὺς], καθὼς ἀκριβῶς ἦτο αὕτη καὶ πρότερον ἐπόπτης τοῦ πολιτεύματος καὶ τὰ ἄλλα τὰ πλεῖστα καὶ πλέον σημαντικὰ ἐκ τῆς πολιτικῆς διαχειρίσεως **ἐπειθήρει** (= διετήρει καὶ τοὺς διαπράττοντας ἀδικήματα **ἐτιμῶρει** (: ἐκάλει εἰς ἀπολογίαὶν = ἠῦθυνεν) **ἔχουσα τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα** (= κυρία οὐσα) καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ χρηματικὰς τιμωρίας καὶ νὰ τιμωρῆ [διὰ φυλακίσεως καὶ στερήσεως πολιτικῶν δικαιωμάτων] **καὶ τὰ καταβληθέντα πρόστιμα** (= καὶ τὰς ἐκτίσεις) ἔφερον ἐπάνω εἰς **τὴν ἀκρόπολιν** (= πόλιν) χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ ἐγγράφως τὴν αἰτίαν (τὸν λόγον) τῆς πληρωμῆς καὶ **τοὺς συνωμοτοῦντας** (: συνασπιζομένους = συνισταμένους) πρὸς κατάργησιν τῆς δημοκρατίας ἐδίκαζε, ἀφοῦ ὁ Σόλων ἔθεσε [εἰδικὸν] νόμον διὰ τὴν [ὑπὸ παντὸς πολίτου] καταγγελίαν ὅσον ἀφορᾷ αὐτοὺς [οἵτινες ἐπεβούλευον τὸ πολίτευμα]. Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπον ὅτι ἡ μὲν πόλις πολλάκις περιήρχετο εἰς τάσεις, ἐκ δὲ τῶν πολιτῶν μερικοὶ **ἔστεργον** (: ἀπεδέχοντο **τὴν μοιραίαν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων** (= ἀγαπῶντας τὸ αὐτόματον) **ἐνεκα ἀδι-**

αφορίας (=διά τὴν ῥαθυμίαν), νόμον ἔθηκε, *ὅσον ἀφορᾷ αὐτοῦς* ἰδιαίτερον, *να εἶναι ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων* (=ἄτιμον εἶναι) καὶ *να μὴ μετέχη* τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως, ὅστις ἐνῶ ἡ πόλις εὐρίσκεται εἰς στάσιν δὲν τάσσεται ἐνόπλιος μήτε ὑπὲρ τῆς μιᾶς μήτε ὑπὲρ τῆς ἄλλης τῶν ἀντιπάλων μερίδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Ε'. Οἱ δημοτικώτατοι τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων

§ 1. Κατὰ τοῦτον μὲν λοιπὸν τὸν τρόπον διευθετήθησαν τὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰ [διάφορα] ἄξιώματα τῶν ἀρχῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ἐξῆς τρεῖς διατάξεις ἐκ τοῦ πολιτεύματος τοῦ Σόλωνος εἶναι αἱ μᾶλλον εὐνοϊκαὶ διὰ τὸν λαόν· πρώτην μὲν καὶ μεγίστην τὸ *να μὴ δανείζωσιν* [οἱ χρήματα ἔχοντες] ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν σωματίων, ἔπειτα τὸ *να εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς τὸν θέλοντα να ἔρχηται εἰς βοήθειαν τῶν ἀδικουμένων καὶ να λαμβάνη ὑπὲρ αὐτῶν ἐκδίκησιν* (ἰκανοποίησιν) (=τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων), τρίτην δὲ [διάταξιν], *διὰ τῆς ὁποίας* (=ῶ) λέγουσιν ὅτι ἔλαβε μεγίστην δύναμιν ὁ λαός, [εἶναι] ἡ ἔφεσις [κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀρχόντων] ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου [τῆς Ἡλιαίας]. Διότι ὁ δῆμος γινόμενος κύριος *τῆς διὰ ψηφοφορίας ἀποφάσεως* [καταδικαστικῆς ἢ ἀθροτικῆς] (=τῆς ψήφου) ἀποβαίνει [οὔτω] καὶ κύριος τοῦ πολιτεύματος. Προσέτι δὲ [*λέγουσιν ὅτι ἔλαβεν ἰσχὴν ὁ δῆμος* (=φασὶν ἰσχυκεῖναι τὸ πλῆθος)] καὶ ἔνεκα τοῦ ὅτι δὲν ἔχουσι συνταχθῆ (διατυπωθῆ) *μὲ ἀπλότητα* (: μὲ γλῶσσαν μαλιαρῆν) οἱ νόμοι μηδὲ μὲ σαφήνειαν, ἀλλὰ [σκοτεινῶς], καθὼς ἀκριβῶς *ὁ ὑπὲρ τῶν κληρονομιῶν* (=περὶ τῶν κλήρων) καὶ *τῶν κληρονόμων μονογενῶν θυγατέρων* (=ἐπικλήρων) νόμος, ἀνάγκη [ἦτο] *να γίνωνται πολλαὶ συζητήσεις καὶ φιλονικίαι* (=ἀμφισβητήσεις) καὶ [ἀνάγκη ἦτο] *να κρίνη* (=βραβεύειν) πάσας τὰς δίκας τὸ δικαστήριον [τῆς Ἡλιαίας] καὶ *τὰς δίκας τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ δημόσιον καὶ τὰς ἰδιωτικάς* (=τὰ κοινὰ καὶ τὰ

ἴδια). Νομίζουσι μὲν λοιπὸν τινες ὅτι σκοπίμως αὐτὸς (ὁ Σόλων) συνέταξε τοὺς νόμους ἀσαφείς, ὅπως ὁ λαὸς ἀπομνήνη (=ἦ) κύριος τῆς ἀποφάσεως. Ἄλλ' ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι εὐλόγον, ἀλλ' [εὐλόγον εἶναι ὅτι συνέταξε αὐτοὺς ἀσαφείς], διότι δὲν ἠδύνατο εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις (=καθόλου) **να περιλάβῃ ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τὸν ἄριστον ὀρισμὸν (: τὴν ἀρίστην διατύπωσιν)** (δηλ. νὰ ὀρίσῃ λεπτομερέστατα πάσας τὰς δυνατὰς περιπτώσεις πράγματός τινος ἢ πράξεώς τινος). Διότι δὲν εἶναι δίκαιον **να κρίνωμεν** (=θεωρεῖν), τὴν προαίρεσιν (διάθεσιν) ἐκείνου (τοῦ Σόλωνος) ἐκ τῶν τότε γιγνωμένων [ἐν ταῖς δίκαις] (ἦτοι ἐκ τῆς καταπτώσεως εἰς περιῆλθον τὰ πράγματα κατὰ τὰς ἡμέρας μας), ἀλλ' ἐκ τῆς ἄλλης πολιτικῆς οργανώσεως, [τὴν ὁποίαν συνέταξεν].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

Σ'. Μέτρα, σταθμὰ καὶ νομίσματα

§ 1. Εἰς μὲν λοιπὸν τοὺς νόμους ταῦτα φαίνεται ὅτι ἐνομοθέτησε **προσφιλή εἰς τὸν δῆμον** (=δημοτικά), πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς δὲ τῆς νομοθεσίας [φαίνεται ὅτι ἐνομοθέτησε **προσφιλή εἰς τὸν δῆμον**] **διὰ τοῦ ὅτι ἐπέβαλε** (=ποιήσας=τῷ ποιῆσαι) τὴν ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν) καὶ **μετὰ ταῦτα** (ἦτοι μετὰ τὴν νομοθεσίαν καὶ ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν) καὶ τὴν αὐξησιν [τῆς χωρητικότητος] τῶν μέτρων (μεδίωνων) καὶ [τὴν αὐξησιν τοῦ βάρους] τῶν μέτρων βάρους καὶ [τὴν αὐξησιν τῆς τιμῆς] τοῦ νομίσματος.

§ 2. Ἐπὶ τῶν χρόνων δηλ. ἐκείνου (τοῦ Σόλωνος) ἔγιναν καὶ τὰ μέτρα χωρητικότητος μεγαλύτερα τῶν Φειδιωνείων καὶ ἡ τιμὴ τῆς μνάς, ἥτις ἦτο ἴση πρὸς τὸ βάρος ἑβδομήκοντα δραχμῶν **συνεπληρώθη διὰ τῶν ἑκατῶν δραχμῶν** (ἦ: ἀνῆλθεν εἰς τὸν πλήρη ἀριθμὸν τῶν ἑκατῶν δραχμῶν). Ὁ παλαιὸς δὲ **νομισματικὸς τύπος** (ἦ: ἡ π. νομισματικὴ μονὰς =χαρακτῆρ) ἦτο τὸ δίδραχμον. Ὁρίσθη δὲ καὶ τὰ μέτρα βάρους συμφώνως πρὸς τὸ νόμισμα οὕτως, ὥστε τὸ τάλαντον νὰ ἴσῃ ἐξήκον-

τα τρεῖς μναῖς[ἀντί ἑξήκοντα]καί κατενεμήθησαν αἱ τρεῖς πλεονάζουσαι μναῖ εἰς τὸν στατήρα καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέτρα βάρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

Ζ'. Ἀποδημία Σόλωνος

§ 1. Ἀφοῦ διεροῦθύμισε (δημηθέτησε) τὸ πολίτευμα, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον ἔχει λεχθῆ, ἐπειδὴ προσερχόμενοι τινες πρὸς αὐτὸν διὰ τοὺς νόμους ἠνώχλουν, ἄλλα μὲν [ἐκ τῶν νόμων] ἐπικρίνοντες, ἄλλα δὲ *διονυχίζοντες* (= ἀνακρίνοντες), ἐπιθυμῶν μῆτε ταῦτα [τῶν νόμων] *νὰ μεταβάλλῃ* (= κινεῖν), μῆτε *νὰ γίνῃ μισητὸς παραμένων ἐν τῇ πόλει* (: διὰ τῆς παρουσίας του (= παρῶν) *ἀπεδήμησε* (: ἔφυγε) *χάριν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων* (= κατ' ἐμπορίαν) συγχρόνως καὶ *χάριν παρατηρήσεων* (*ἐπιστημονικῶν*) *μελειῶν* = θεωρίαν) εἰς Αἴγυπτον, εἰπὼν ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας *ἐντὸς δέκα ἐτῶν* (= δέκα ἐτῶν = ἐν δέκα ἔτεσιν)· διότι [ἔλεγε] ὅτι δὲν ἐνόμιζε *ὅτι ἦτο ὑποχρεωμένος* (= δίκαιος εἶναι) *διὰ τῆς [ἐν Ἀθήναις] παρουσίας του* (= παρῶν) *νὰ ἐξηγῆ* τοὺς νόμους, ἀλλ' [ἔλεγεν] ἕκαστος *νὰ ἐκτελῆ* ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀναγραφῇ εἰς τοὺς νόμους. Συγ-

§ 2. χρόνως δὲ καὶ συνέβαιεν εἰς αὐτὸν *νὰ διατεθῶσιν ἐχθρικῶς* (= γεγενῆσθαι ἐχθροὺς) [ἐναντίον του] καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολιτῶν ἐξ αἰτίας τῶν ἀποσβέσεων τῶν χρεῶν καὶ *ἀμφοτέρα τὰ κόμματα* (= τὰς στάσεις ἀμφοτέρως) [συνέβαιεν] *νὰ μεταστραφῶσι* (: μετανοήσωσι = μεταθέσθαι), διότι *τὸ σύστημα τοῦ πολιτεύματος* (= τὴν κατάστασιν) *ἀπέβη* (ἐνομοθετήθη) εἰς αὐτοὺς παρὰ τὰς προσδοκίας των. Διότι ὁ μὲν κωδὸς ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς θὰ ἐμοίραζεν ἐκ νέου *ὄλην τὴν χώραν* (= πάντα), οἱ δὲ πλούσιοι [ἐνόμιζον] *ὅτι θὰ ἀπέδιδε* (: θὰ ἔφερον εἰς ἰσχὺν = ἀποδώσειν) *πάλιν τὸ αὐτὸ σύστημα* (δηλ. τὴν παλαιὰν πολιτικὴν κατάστασιν = τὴν αὐτὴν τάξιν) ἢ ὅτι θὰ ἐπέφερε μικρὰς παραλλαγὰς (τροποποιήσεις)· ὁ δὲ Σόλων ἐδείχθη ἀντίθετος καὶ πρὸς τοὺς δύο, καὶ ἐνῶ ἦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν *νὰ γίνῃ*.

τύραννος *ἐνωθείς* (= συστάντα) μεθ' ὁποιασδήποτε ἐκ τῶν δύο μερίδων ἤθελεν, προετίμησε νὰ γίνῃ μισητὸς πρὸς ἀμφοτέρους σφάσας [οὔτω] τὴν πατρίδα καὶ νομοθετήσας *τὴν ὠφελιμωτάτην νομοθεσίαν* (= τὰ βέλτιστα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

Η'. Ἀπολογία Σόλωνος περὶ τῆς ἑαυτοῦ νομοθεσίας

§ 1. Ὅτι δὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον συνέβησαν ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι [συγγραφεῖς] ὅλοι συμφωνοῦσι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὸ ποίημά του *ἀναφέρει* (= μέμνηται) περὶ αὐτῶν εἰς τούτους ἐδῶ τοὺς [κατωτέρω] στίχους.

«Εἰς μὲν τὸν λαὸν ἔδωκα τόσῃν *πολιτικὴν δύναμιν* (= γέρας) ὅσον ἐπαρκεῖ χωρὶς νὰ ἀφαιρέσω [τι] *ἐκ τῆς πολιτικῆς του δυνάμεως* (= τιμῆς) ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ δώσω [εἰς αὐτόν τι] πέρα τοῦ προσήκοντος· ὅσοι δὲ εἶχον δύναμιν καὶ ἦσαν *περιβλεπτοὶ* (= ἀγῆτοὶ) διὰ τὰ χρήματα καὶ *διὰ τούτους* (= τοῖς) *ἐφρόντισα* (= ἐφρασάμην) [οὔτως ὥστε] νὰ μὴ ὑφίστανται *ἀδίκημά τι* (= αἰκίε). Ἐστάθην δὲ *προτείνας [πρὸς ὑπεράσπισιν]* (= ἀμφιβαλὼν) ἀπέναντι καὶ τῶν δύο ἰσχυρὰν ἀσπίδα, δὲν ἐπέτρεψα δὲ οὔτε εἰς τοὺς μὲν, οὔτε εἰς τοὺς δὲ νὰ εἶναι *γινῆ-§ 2. τὰ ἀδίκως*». Πάλιν δὲ φανερώων τὴν γνώμην του περὶ τοῦ πλήθους πῶς πρέπει *νὰ συμπεριφέρηται τις πρὸς αὐτὸ* (= χρῆσθαι αὐτῷ) [λέγει]:

Ὁ δὲ λαὸς *κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον* (= ᾧδε) *ἤθελε πείθεσθε εἰς τοὺς ἄρχοντας* (= σὺν ἡγεμόνεσσιν ἔποιτο) *μῆτε ἀφειδῆεις πολὺ ἐλευθέρως* (= μῆτε λίαν ἀνεθεῖς) μῆτε πιεζόμενος. Διότι γεννᾷ *ἡ πλησμονὴ τοῦ πλοῦτου* (= κόρος) τὴν *ἀλαζονείαν* (: τὴν καταπάτησιν τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων δικαίων (= ὕβριν), ὅταν ὑπάρχη μέγας πλοῦτος εἰς ἀνθρώπους, εἰς ὅσους δὲν ἐπικρατεῖ νοῦς ὑγιής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Αἱ τρεῖς πατρίαι

§1. Τὴν μὲν λοιπὸν ἀποδημίαν ἔκαμεν ὁ Σόλων διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. Ὅτε δὲ **ἀπεδήμησεν** (ἀπῆλθεν τοῦ δήμου) ὁ Σόλων, ἐπὶ τέσσαρα μὲν ἔτη ἔξων ἦσυχια, ἂν καὶ ἡ πόλις εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς ταραχάς· κατὰ δὲ τὸ πέμπτον [ἔτος] [μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Σόλωνος. ἦτοι τῷ 589 π. Χ.] δὲν ἐξέλεξαν ἄρχοντα **ἐνεκα τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ** (=διὰ τὴν στάσιν) καὶ πάλιν κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος [ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἄνευ ἄρχοντος προηγουμένης πενταετίας, ἦτοι κατὰ τὸ 585 π. Χ.] **ἐνεκα** τῆς αὐτῆς αἰτίας δὲν **ἔκαμον (ἐξέλεξαν) ἄρχοντα** (=ἀναρχίαν ἐποίησαν=οὐ § 2. κατέστησαν ἄρχοντα]. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Δαμασίας ἐκλεγείσθε ἀρχῶν διετέλεσεν ἐν τῇ ἀρχῇ δύο ἔτη καὶ δύο μῆνας, ἕως οὗ ἐξεδιώχθη τῆς ἀρχῆς διὰ τῆς βίας. Ἐπειτα δὲ ἀπεφάσισαν αὐτοὶ ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ἐστασίαζον. νὰ ἐκλέξωσι δέκα ἄρχοντας, πέντε μὲν ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐπατριδῶν, τρεῖς ἐκ τῆς τῶν ἀγροτῶν δύο δὲ ἐκ τῆς τῶν βιομηχάνων (τεχνιτῶν) καὶ οὗτοι διετέλεσαν ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Δαμασίου ἔτος (δηλ. τῷ 582—581 π. Χ.). **Ἐκ τούτου λοιπὸν** (=ὅ) καὶ [εἶναι] φανερὸν ὅτι ὁ ἄρχων εἶχε μεγίστην δύναμιν· διότι **φανερῶς πάντοτε ἀντηγωνίζοντο κομματικῶς** (=φαίνονται στασιάζοντες) πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἄρχοντος. Ἐν γένει δὲ **διαρκῶς** (=διετέλουσαν) **εὐρίσκοντο εἰς ἀνώμαλον πολιτικὴν κατάστασιν** (=νοσοῦντες) **ὡς πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ των** (=τὰ πρὸς ἑαυτοῦς), ἄλλοι μὲν **ὡς αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν** (=ἀρχὴν καὶ πρόφασιν) ἔχοντες τὴν ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν (διότι εἶχε συμβῆ εἰς αὐτοὺς νὰ κατανήσωσι οὗτοι πένητες), ἄλλοι δὲ δυσαναγετοῦντες ἐναντίον τοῦ [νέου] πολιτεύματος ἔνεκα τοῦ ὅτι εἶχε γίνεαι μεγάλη μεταβολὴ [τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπιροφῆς], μερικοὶ δὲ **ἐνε-**

κα τοῦ ἀναμεταξὺ των πολιτικοῦ περι ἐπικρατήσεως ἀνταγωνισμοῦ (=διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονικίαν) Ἦσαν δὲ αἱ πο-
 § 4. λιτικάι μερίδες (τὰ κόμματα) (=στάσεις) τρεῖς, μία μὲν ἡ πολιτικὴ μερὶς τῶν κατοικοῦντων τὰ παραθαλάσσια μέρη [τῆς Ἀττικῆς], τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Μεγακλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκμέωνος, [τοῦ ὁποίου τὸ γένος φαίνεται ὅτι καὶ πάλιν ἀποκατεστάθη μετὰ τὴν ἐν Α΄ κεφαλαίῳ ἀναφερομένην ὑπεροχίαν], [καὶ] οἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι προπάντων ἐπεδίωκον (=διώκειν) τὸν μετριοπαθῆ τύπον τοῦ πολιτεύματος (ἦτοι: οὔτε τὴν ὀλιγαρχίαν οὔτε τὴν δημοκρατίαν=τὴν μέσην πολιτείαν), ἄλλη δὲ πολιτικὴ μερὶς ἦτο τῶν κατοικοῦντων τὴν πεδινὴν χώραν τῆς Ἀττικῆς, οἵτινες ἐξήτουν τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα, ἀρχηγὸς δὲ αὐτῶν ἦτο ὁ Λυκοῦργος. τρίτη δὲ πολιτικὴ μερὶς ἦτο ἡ τῶν ὀρειῶν, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας εἶχε ταχθῆ (: τῆς ὁποίας τὴν ἡγεσίαν εἶχε) ὁ Πεισίστρατος, ὅστις ἐφαίνε-
 § 5. νετο ὅτι ἦτο παρὰ πολὺ φίλος τοῦ λαοῦ. Εἶχον δὲ προστεθῆ (προσκοληθῆ) μὲ τούτους (τοὺς διακρίους δηλ.) καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες εἶχον χάσει [ἐνεκα τῆς σεισαχθείας] τὰ χρηματάτων, ἅτινα εἶχον διαθέσει εἰς δάνεια (=οἱ ἀφρηρημένοι τὰ χρέα) ἐξ αἰτίας τῆς πενίας των, καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν ἦσαν γνήσιοι πολῖται (ἦτοι δὲν εἶχον ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς ἀστοὺς [Ἀθηναίους]), διότι ἐφοβοῦντο (=διὰ τὸν φόβον) [μήπως τιμωρηθῶσι πολούμενοι ὡς δοῦλοι ἐνεκα τῆς παρεισδύσεώς των εἰς τὸν κατάλογον τῶν γνησίων πολιτῶν] ἀπόδειξις δὲ [τούτου εἶται] ὅτι μετὰ τὴν καθάρεισιν τῶν τυράννων [οἱ Ἀθηναῖοι] προεκάλεσαν ψηφοφορίαν περὶ τοῦ τίνες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ γνησίου πολίτου (=διαψηφισμὸν), διότι πολλοὶ μετεῖχον τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε (=οὐ προσῆκον· αἰτ. ἀπολ.) εἶχε δὲ ἐκάστη [τῶν ἀνωτέρω] πολιτικὴ μερὶς τὴν ὀνομασίαν τῆς ἀπὸ τοὺς τόπους εἰς τοὺς ὁποίους ἐκαλλιέρον τὰς γαίας των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τυραννία Πεισιστράτου

§ 1. Ὁ δὲ Πεισιστράτος, ἐπειδὴ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο τὰ μάλιστα ἀφωσιωμένος εἰς τὸν δῆμον καὶ ἐπειδὴ μεγάλως εἶχε διατρέψει κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς πόλεμον [τῷ 570 π. Χ., καθ' ὃν οὗτος ἐστρατήγει], ἀφοῦ ἐτραυματίσε σοβαρῶς τὸν ἑαυτὸν του, κατώρθωσε διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ καταπέιση τὸν λαόν, διότι δῆθεν εἶχεν πάθει (=ὡς πεπονθώς) ταῦτα (δηλ. τὰ τραύματα) ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων [ἅτε ὑποστηρίζων τὰ συμφέροντα τοῦ δήμου ἐναντίον αὐτῶν], νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν **σωματοφυλακὴν** (=φυλακὴν τοῦ σώματος), ἀφοῦ ὁ Ἀριστίων προέταινεν ἐγγράφως [ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου] τὴν πρότασιν (=τὴν γνώμην) [ὅπως δοθῶσι πενήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πεισιστράτῳ ὡς φρουρὰ τοῦ σώματος]. Ἀφοῦ δὲ ἔλαβε τοὺς ὀνομαζομένους ῥοπαλοφόρους, ἐπαναστατήσας κατὰ τοῦ δήμου μετὰ τούτων [τῶν κορυνηφόρων, τοὺς ὁποίους ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν αὐξήσει εἰς τετρακοσίους] κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν κατὰ τὸ τριακοστὸν τέταρτον ἔτος μετὰ τὴν νομοθεσίαν τῶν νόμων

§ 2. [τοῦ Σόλωνος], ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ [ἐπωνύμου] ἀρχοντος Κωμέου. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Σόλων, ὅτε ὁ Πεισιστράτος ἐζήτην τὴν σωματοφυλακὴν, ἐνηπιώθη καὶ εἶπεν ὅτι οὗτος (ὁ Σόλων δηλ.) ἄλλων μὲν εἶναι σοφώτερος, ἄλλων δὲ ἀνδρειότερος· ὅσοι μὲν δηλ. δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι ὁ Πεισιστράτος ἐπιχειρεῖ **νὰ βάλη χεῖρα εἰς τὴν τυραννίδα** (:νὰ γίνῃ τύραννος) [λέγεται ὅτι εἶπεν] ὅτι εἶναι σοφώτερος τούτον, ὅσοι δὲ ἂν καὶ γνωρίζουσι τοῦτο σιωπῶσιν ἐντελῶς [λέγεται ὅτι εἶπεν ὅτι εἶναι] ἀεδρειότερος. Ἐπειδὴ δὲ λέγων [ταῦτα] δὲν κατώρθου νὰ πείθῃ τὸν λαόν, ἀφοῦ ἔλαβε τὰ ὅπλα [ἐκ τῆς δπλοθήκης] καὶ ἀνήρτησε αὐτὰ ἔξω (=ἐξαράμενος) πρὸ τῶν θυρῶν [τῆς οἰκίας του], εἶπεν, ὅτι αὐτὸς μὲν ἔχει βοηθήσει τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον τῷ ἦτο δυνατόν (διότι τότε πλέον ἦτο γέρον), ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀ-

§ 3. ξίωσιν καὶ οἱ ἄλλοι νὰ πράττωσι **τὸ αὐτὸ τοῦτο** (:ὁμοίως).

Ὁ Σόλων μὲν λοιπὸν οὐδὲν **κατώρθωσε** (= ἵκνυσε) τότε **προσκαλῶν** (= παρακαλῶν) [τοὺς συμπολίτας του]. Ὁ δὲ Πεισίστρατος λαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἐκίβηρα τὰ κοινὰ **συμφώνως πρὸς τὸ πολίτευμα** (= πολιτικῶς) **μᾶλλον παρὰ μὲ τυραννικὸν (βασιλικὸν) τρόπον** (δηλ. κατὰ φίλελεύθερον μᾶλλον τρόπον παρὰ μὲ τυραννικὴν αὐθαιρεσίαν)· ἐνῶ δὲ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἱκανῶς στερεωθῆ ἡ ἐξουσία [τοῦ Πεισιστράτου], **συμφωνήσαντες** (: συνενωθέντες = ὁμοφρονήσαντες) οἱ περὶ τὸν Μεγακλῆα καὶ τὸν Λυκοῦργον ἐξεδίωξαν αὐτὸν κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ [εἰς τὴν ἐξουσίαν] **ἐγκατάστασιν** (= κατατάστασιν) [ἢ § 4. τοι τῷ ὄδῳ π. X.] ὅτε [ἐπώνυμος] ἄρχων ἦτο ὁ Ἡγησίας. Κατὰ τὸ δωδέκατον δὲ ἔτος μετὰ ταῦτα ὁ Μεγακλῆς **ἐπειδὴ περιήλθεν εἰς δυσχερῆ θέσιν ἐκ τοῦ κομματικοῦ [πρὸς τὸν Λυκοῦργον] ἀνταγωνισμοῦ** (= περιελαννόμενος τῇ στάσει) πάλιν ἐλθὼν εἰς διαπραγματεύσεις διὰ κήρυκος πρὸς τὸν Πεισίστρατον **ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ νυμφευθῆ** (= ἐφ' ᾧ λήμψεται) τὴν θυγατέρα αὐτοῦ [Κοισύραν καλούμενην] ὁ Πεισίστρατος, **ἐπανάφερον αὐτὸν ἐκ τῆς ἐξουσίας** (= κατήγαγεν αὐτὸν) **κατὰ τρόπον πρωτογενῆ καὶ ἀπλοῦκόν** (ἢ: μὲ λίαν εὐήθη καὶ ἀπλοῦν τρόπον = ἀρχαίως καὶ λίαν ἀπλῶς)· δηλαδὴ (= γὰρ) ἀφοῦ προηγουμένως διέδωκε φήμην, ὅτι τάχα ἡ Ἄθηνᾶ ἐπανάφερον ἐκ τῆς ἐξουσίας τὸν Πεισίστρατον καὶ ἀφοῦ ἔξευρε γυναῖκα τινα **μεγαλόσωμον** (= μεγάλην) καὶ ὡραίαν, καθὼς μὲν λέγει ὁ Ἡροδότος καταγομένην ἐκ τοῦ δήμου τῶν Παιανιέων (τοῦ κειμένου παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Βοῦλα), καθὼς δὲ μερικοὶ λέγουσι καταγομένην ἐκ τοῦ [δήμου] Κολλυτοῦ [τοῦ κειμένου μετὰ τῶν παλαιῶν σφαγίων καὶ φυλακῶν Συγγροῦ] **δούλην ἀπὸ τῆν Θράκην** (= Θρακίαν· πρβλ. τὸ ποτὲ λεγόμενον Ἄνδριώτισσαν) πωλοῦσαν στεφάνους, ἥτις ὠνομάζετο Φύη. **μιμηθεὶς τὸν στολισμὸν τῆς θεᾶς [Ἄθηνᾶς]** (δηλ. στολίσας αὐτὴν οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὁμοία τῇ Ἄθηνᾶ = απομιμησάμενος τῷ κόσμῳ) εἰσήγαγεν [ὁ Μεγακλῆς] ταύτην μετ' αὐτοῦ· καὶ οὕτω ὁ μὲν Πεισίστρατος **ἐποχοῦμενος ἐπὶ πολεμικοῦ ἄρματος** (= ἐφ' ἄρμα-

τος (=ἐπὶ ἄρματος) εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν, ἐνῶ πλησίον αὐ-
τοῦ ἴστατο δρῦθια μὲ πλήρη πανοπλίαν ὡς παραιβάτις ἡγυ-
νῆ (=παραιβατούσης τῆς γυναικός), οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει μετὰ σε-
βασμοῦ χαιρετίζοντες (=προσκυνοῦντες) ὑπεδέχοντο [αὐτοὺς]
μετὰ θαυμασμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Β' Ἐξωσις καὶ κάθοδος τοῦ Πεισιστράτου

§ 1. Ἡ μὲν λοιπὸν πρώτη ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα ἐκ τῆς
ἐξορίας ἐγένετο κατὰ τοιοῦτον τρόπον. Μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν ἐ-
ξωρίσθη διὰ δευτέραν φορὰν κατὰ τὸ ἕβδομον περίπου (=μά-
λιστα) ἔτος μετὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον ἀπὸ τῆς ἐξορίας
διότι δὲν ἐκρατήθη (διετηρήθη) ἐν τῇ ἀρχῇ πολὺν χρόνον, ἀλλὰ
φοβηθεὶς ἀμφοτέρας τὰς πολιτικὰς μερίδας (=τὰς στάσεις) [τοῦ
Μεγακλέους καὶ Λυκούργου, αἵτινες καὶ αὐτὸς ἠνώθησαν πρὸς
κοινὴν ἀντίστασιν] κρυφίως ἐξῆλθε ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἔφυ-
§ 2. γεν (=ὑπεξῆλθε). Καὶ πρῶτον μὲν ἴδρυσεν ἀποικίαν ἐν
θέσει ὄχυρᾷ (=συνώκισε χωρίον) πλησίον τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλ-
που), ἣτις [ὄχυρᾷ θέσει παρὰ τὸ Καρὰ Μπουρνοῦ τῆς Θεσσα-
λονίκης κειμένη] καλεῖται Ραίκιλος, ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ἐπέρασε (:με-
τέβη=παρῆλθε) εἰς τοὺς περὶ τὸ Παγγαῖον [ὄρος] τόπους, ὁπό-
θεν πλουτίσας (=χορηματισάμενος) καὶ προσλαβὼν μισθοφό-
ρους στρατιώτας, ἀφοῦ ἦλθεν ἐκ δευτέρου (=πάλιν) εἰς τὴν
Ἐρέτριαν [ἐξ ἧς ἠδύνατο νὰ συνεννοηται μετὰ τὰ τῶν διακριῶν
καὶ ἐνκόλως νὰ ἀποβιβασθῆ εἰς τὴν Ἄττικὴν] κατὰ τὸ ἐνδέκα-
τον ἔτος [ἦτοι τῷ 536 π. Χ.], τότε πρῶτον διὰ τῆς βίας ἐπεχεί-
ρη νὰ ἀνακτήσῃ (=ἀνασώσασθαι) τὴν ἔξουσίαν, ἐνῶ συνέπρα-
τον μετ' αὐτοῦ προθύμως πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, μάλιστα δὲ οἱ
Θηβαῖοι καὶ Ὁ Λύγδαμις ὁ ἐκ Νάξου, προσέτι δὲ οἱ τῆς τάξεως
τῶν ἑλλέων οἱ κυβερνῶντες ἐν Ἐρετρίᾳ τὰ τῆς πόλεως (:ἢ οἱ-
§ 3. τινες ἐκυβερνῶν τὴν Ἐρέτριαν). Ἀφοῦ δὲ ἐνίκησεν εἰς τὴν
μάχην τὴν γενομένην πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Παλλήνιδος
I. B. ΡΩΣΣΗ-ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ 3

Ἀθηνᾶς (=τὴν ἐπὶ Παλληνίδι μάχην), [ὅπερ ἔκειτο πλησίον τοῦ Πεντελικοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγορᾶν ἀπὸ Μαραθῶνος εἰς Ἀθῆνας] καὶ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν καί, ἀφοῦ ἀφήρσεν ἀπὸ τοῦς πολίτας τὰ ὄπλα, κατεῖχε **τώρα τέλος πάντων** (= ἤδη) τὴν ἐξουσίαν ὡς τύραννος (βασιλεὺς) **ἀσφαλῶς** (=βεβαί- § 4. ως) καὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Νάξον ἐγκατέστησεν [ἐκεῖ] ἄρχοντα τὸν Λύγδαμιν. Ἀφήρσεν δὲ τὰ ὄπλα τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐνεργήσας **στρατιωτικὴν ἐπιθεώρησιν** (=ἐξοπλισίαν) ἐν τῷ περὶ τὸ Θησεῖον χώρῳ(πλατεῖα) **ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ [πρὸς τὴν συνέλευσιν τοῦ ἐνόπλου τούτου σώματος]** (=ἐκκλησιάζειν, καὶ ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἠγόρευεν. Ἐπειδὴ δὲ [οἱ ἔνοπλοι οὗτοι] διῆχυρίζοντο ὅτι δὲν ἀκούουσιν εὐχρινῶς [τὰ πρὸς αὐτοὺς λεγόμενα], προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ ἀναβῶσι μαζί του εἰς τὰ **προπύλαια [τῶν Πελασγικῶν τειχῶν] τῆς ἀκροπόλεως [καὶ οὐχὶ τὰ νῦν σφζόμενα τοῦ Περικλέους τὰ ἕστερον ἐγεσθέντα]** (=πρὸς τὸ πρόπυλον τῆς ἀκροπόλεως), ἵνα **γίνῃ μᾶλλον ἀκουστός** (=γεγωνῆ μᾶλλον). Ἐν τῷ δὲ ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ ἀγορεύῃ [ἐν τοῖς προπυλαίοις] ἀφαιρέσαντες οἱ πρὸ τοῦτο τεταγμένοι τὰ [ἀποτεθειμένα ἐν τῷ πρὸ τοῦ Θησείου χώρῳ] ὄπλα καὶ ἀφοῦ κατέκλησαν αὐτὰ εἰς τὰ πλησίον τοῦ Θησείου οἰκῆματα, **ἀνήγγειλαν τοῦτο** (=διεσήμηναν) ἐλθόντες πρὸς τὸν Πεισίστρατον. Οὗτος δέ, ἀφοῦ συνεπλήρωσε τὴν ἄλλην του ἀγόρευσιν εἶπε καὶ τὸ γεγονὸς περὶ τῶν ὄπλων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττωνται οὔτε νὰ στενοχωρῶνται, ἀλλὰ ἀφοῦ ἀπέλθωσι [τοῦ τόπου τῆς συνελεύσεως, δηλ. τῶν προπυλαίων] **νὰ ἀσχολῶνται εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τῶν ἐργασίας** (=ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι), αὐτὸς δὲ [εἶπεν] ὅτι θὰ λάβῃ φροντίδα δι' ὅλας τὰς δημοσίας ὑποθέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

Γ' Ἡ Πεισιστρίτου διοίκησις

§ 1. Ἡ μὲν λοιπὸν **τυραννικὴ** (βασιλικὴ) ἐξουσία τοῦ Πεισι-

στράτου καὶ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεώς της κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον § 2. πον ἰδρῦθη καὶ τόσας πολλὰς μεταβολὰς ἔλαβε. Ἐνήργει δὲ τὴν διοίκησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων (=διώκει δὲ τὰ περὶ τὴν πόλιν) ὁ Πεισίστρατος, καθὼς ἀκριβῶς ἔχει λεχθῆ [ὑπ' ἐμοῦ] κατὰ μετριοπαθῆ τρόπον (ἦ: δικαίως=μετρίως) καὶ μᾶλλον κατὰ τρόπον, καθ' ὃν διοικοῦνται αἱ δημοκρατίαι (πολιτεῖαι) (=πολιτικῶς) παρὰ κατὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον συνήθως οἱ τύραννοι μεταχειρίζονται (ἀπολυταρχικῶς=τυραννικῶς): διότι καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἦτο φιλόανθρωπος καὶ πρᾶος (:ἡμερος) καὶ εἰς ὑποπίπτοντας εἰς παραβάσεις πρόθυμος εἰς τὸ νὰ παρέχη συγγνώμην (=συγγνωμονικὸς) καὶ μάλιστα (=καὶ δὴ καὶ) εἰς τοὺς ἀπόρους ἔδιδεν ἄνευ τόκου χρηματικὰς προκαταβολὰς (=προεδάνειε) διὰ τὰς γεωργικὰς αὐτῶν ἀσχολίας (=πρὸς τὰς ἐργασίας), ὥστε νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἐκ τῆς γεωργίας. Τοῦτο δὲ ἔκαμνε διὰ δύο [πολιτικῶς] λόγους: 1) ἵνα μῆτε ἐν τῇ πόλει διαμένωσιν, ἀλλ' εὐορίζωνται διεσπαρμένοι εἰς τοὺς ἀγρούς: καὶ 2) ὅπως ὄντες εὐποροὶ κατὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα (ἦ: ἔχοντες τὰ ἀρκοῦντα =εὐποροῦντες τῶν μετρίων) καὶ προσηλωμένοι (προσκεικλλημένοι) εἰς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν ἐργασίας (=καὶ πρὸς τοῖς ἰδίους ὄντες) μῆτε ἐπιθυμῶσι μῆτε εὐκαιρῶσι (=σχολάζωσι) νὰ § 4. φροντίζωσι διὰ τὰ πολιτικὰ πράγματα. Συγχρόνως δὲ εἶχε τὸ συμφέρον (=συνέβαινε αὐτῷ) νὰ γίνωνται μεγαλύτερα καὶ αἱ πρόσοδοι καλῶς καλλιεργουμένης τῆς χώρας: διότι εἰσέ- § 5. πραττεν ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς γῆς παραγομένων (προϊόντων) τὸ δέκατον [μέρος] (=δεκάτην [μοῖραν]): διὰ τοῦτο (ἦτοι, ἵνα μὴ § 6. τε ἐν τῇ πόλει διαμένωσι κλ. =διὸ) καὶ συνέστησε (=κατεσκεύασε) τοὺς κατὰ δῆμους [περιοδεύοντας] δικαστὰς καὶ αὐτὸς πολλάκις ἐξήρχετο εἰς τὴν [ὑπαιθρον] χώραν ἐπιθεωρῶν (ἐποπτεύων) καὶ συμβιβάζων τοὺς ἔχοντας διαφορὰς, ὅπως μὴ καταβαίνοντες εἰς τὴν πόλιν [πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς τὴν ὁποῖαν θὰ εἶχον] παραμελῶσι τὰς [γεωργικὰς τῶν] ἐργασίας. § 7. Κατὰ μίαν δηλαδὴ (=γὰρ) τοιαύτην γενομένην ἐκδρομὴν

τοῦ Πεισιστράτου λέγουσιν, ὅτι συνέβη τὸ ἐπεισόδιον μετὰ τινος γεωργοῦ, ὅστις ἐκαλλιεργεῖ ἐν τῷ Ὑμητιῷ *κτῆματι* (=χωρίον) τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐκλήθη *«κτῆμα ἀφορολόγητον»*. Διότι ἰδὼν τινα νὰ σιάπη καὶ νὰ καλλιεργῇ ἔδαφος ὅλως πετρωδές *θανυμάσας* (=διὰ τὸ θανυμάσαι) διέταξε τὸν [συνοδεύοντα αὐτὸν] ὑπηρετήν νὰ ἐρωτήσῃ τί [εἰσόδημα, προϊόν] παράγεται ἐκ τοῦ κτήματος (τόπου). Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν *«πάντα τὰ κακὰ καὶ τὰ ψυχρά* (ἦτο πιζρία καὶ φαρμάκια) καὶ ἐκ τούτων τῶν κακῶν καὶ ψυχρῶν πρέπει νὰ λάβῃ ὁ Πεισιστράτος τὸ δέκατον». Ὁ μὲν λοιπὸν ἄνθρωπος ἀπεκρίθη [οὕτως] ἄγνοῶν [τὸν Πεισιστράτον], ὁ δὲ Πεισιστράτος εὐχαριστηθεὶς διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν καὶ τὴν φιλεργίαν τοῦ ἀπήλλαξεν αὐ- § 8. τὸν πάσης φορολογίας. *«Ὅτε δὲ ἦτο ἀρχὼν [ὁ Πεισιστράτος]* (=κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν) οὐδαμῶς ρυθμῶς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἀνησύχει (=παρηνώχλει) τὸν λαόν, ἀλλὰ πάντοτε ἐφρόντιζε νὰ ἐπικρατῇ εἰρήνη καὶ διατήρῃ τὴν ἡσυχίαν· διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις *εἶχον θέμα κοινῆς ὀμιλίας* (ἦ: ἐν τοῖς λόγοις ἐπανελάμβανον =ἐθρῦλουν) ὅτι *ἡ τυραννίς* (: ἡ βασιλεία) τοῦ Πεισιστράτου ἦτο *ὁ χρυσοῦς αἰὼν* (=ὁ ἐπὶ Κρόνου βίος): διότι συνέβη κατόπιν, ὅτε διεδέχθησαν [τὴν ἀρχὴν] οἱ υἱοὶ του νὰ ἀποβῇ πολὺ τραχυ- § 9. τέρα ἢ διοικήσεις. Σπουδαιότατον δὲ πάντων *τῶν μετ' ἐπαινων λεγομένων* (=τῶν ἐπαινουμένων) [περὶ τοῦ Πεισιστράτου] ἦτο τὸ ὅτι ἦτο κατὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ εὐπροσήγορος (=δημοτικὸς) καὶ φιλάνθρωπος. Διότι καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἤθελε νὰ διοικῇ ὅλα συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους, μὴ παρέχων εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ *πλείονα δικαιώματα* (=πλεονεξίαν), καὶ μίαν φορὰν καταμηνυθεὶς ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ φόνον, αὐτὸς μὲν *προσῆλθεν* (=ἀπήνησε) [εἰς τὸ δικαστήριον] ἵνα ἀπολογηθῇ, ὁ δὲ *καταμηνύσας* (=ὁ δὲ προσκαλεσάμενος) φοβηθεὶς δὲν *παρουσιάσθη εἰς τὸ δικαστήριον* (=ἔλιπε [τὴν δίκην]) § 10. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔμεινεν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ὁσάκις ἐξωρίζετο, πάλιν ἀνελάμβανε ἐνδόλως [τὴν ἐξουσίαν]. Διότι ἤθελον τοῦτο (τὸ νὰ ἀναλαμβάνῃ δηλ. αὐτὸς τὴν ἐξουσίαν)

οὐ περισσότεροι (=οἱ πολλοί) καὶ ἀπὸ τούτων ἐπιφανεῖς καὶ ἀπὸ τὸν λαόν, διότι ἐκείνους μὲν [τούς ἐπιφανεῖς] διὰ τῶν φιλικῶν συναναστροφῶν προσείλκυε πρὸς ἑαυτὸν (=προσῆγετο), τούτους δὲ τούτους τοῦ λαοῦ διὰ τῆς συνδρομῆς του εἰς τὰ ἰδιωτικά των πράγματα καὶ ἦτο φύσει κατάλληλος καὶ διὰ τὰ δύο (=καὶ ἐπεφύκει καλῶς πρὸς ἀμφοτέρω, τ'. ἔ. τὰς τε ὁμιλίας καὶ § 11. τὰς εἰς τὰ ἴδια βοηθείας). Ἦσαν δὲ καὶ εἰς τούτους Ἀθηναίους (: εἶχον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι) οἱ περὶ τυράννων ἀναφερόμενοι νόμοι μετριοπαθεῖς (: ἐπεικειῖς=προῖοι) κατ' ἐκείνας τὰς περιστάσεις καὶ οἱ ἄλλοι καὶ μάλιστα (=καὶ δὴ καὶ) ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀναφερόμενος (=καθήκων) πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν (ἴδουσαι) τῆς τυραννικῆς ἐξουσίας. Εἶχον δηλ. αὐτοὶ [οἱ Ἀθηναῖοι] τὸν ἐξῆς νόμον· οἱ ἐξῆς νόμοι τῶν Ἀθηναίων εἶναι πατροπαράδοτοι· ἐάν τις ἐγείρωται κατὰ τοῦ καθεστῶτος μὲ σκοπὸν νὰ γίνωσι τυράννοι ἢ ἐὰν γένηται τις συνεργὸς εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τυραννίδος, νὰ στερεῖται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γενεὰ [αὐτοῦ].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α' Οἱ Πεισιστράτιδες

§ 1. Ὁ μὲν λοιπὸν Πεισιστράτος ἤρξε μέχρι βαθέος γήρατος (=ἐγκατεγήρασε τῇ ἀρχῇ) καὶ ἀπέθανε [τῷ 528 π. X.] ἐξ ἀσθενείας, ὅτε ἄρχων [ἐπώνυμος] ἦτο ὁ Φιλόνομος, ἀφ' οἴου μὲν ἐγένετο πρώτην φορὰν τύραννος ζήσας τριάκοντα καὶ τρία ἔτη, ὅσα δὲ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ διέμεινεν παρὰ ἓν εἴκοσι (ἦτο· α) τυραννίς 561—556 π. X. β) τυραννίς 552—550 π. X., καὶ γ) 540—528 π. X., ἐν ὅλῳ 19 ἔτη), διότι κατὰ τὰ ἐπίλοιπα ἦτο ἐξόριστος. Διὰ τοῦτο καὶ προδήλως φλυαρίας λέγουσιν (=φλυαροῦσιν) οἱ διίσχυριζόμενοι ὅτι ὁ Πεισιστράτος ἦτο ἀγαπητὸς (:ἐρωμένος) τοῦ Σόλωνος καὶ ὅτι αὐτὸς εἶχε τὴν στρατηγίαν κατὰ τὸν [πρῶτον] πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς πόλεμον περὶ Σαλαμῖνος· διότι δὲν εἶναι δυνατὸν τοῦτο ἕνεκα τῶν ἡλικιῶν (:διότι δὲν

προσαρμόζονται αὐτὰ πρὸς τὰς ἡλικίας—οὐ γὰρ ἐνδέχεται ταῖς ἡλικίαις), ἐάν τις λογαριάζῃ τὸν βίον καὶ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου χωριστὰ καὶ ἐπὶ τίνος ἄρχοντος [ἐπωνύμου] ἀπέθανε. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέθανεν ὁ Πεισίστρατος, κατέλαβον τὴν ἐξουσίαν οἱ δύο υἱοὶ του *εἰς προαγωγὴν ὀδηγοῦντες τὴν πολιτείαν* (ἢ: προσδευτικῶς, κυβερνῶντες=προάγοντες τὰ πράγματα) κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, [καθ' ὃν καὶ ὁ πατὴρ των]. Εἶχε δὲ [ὁ Πεισίστρατος] δύο μὲν υἱοὺς ἐκ τῆς νομίμου συζύγου, τὸν Ἰππίαν καὶ τὸν Ἰππαρχον, δύο δὲ [υἱοὺς] ἐκ τῆς ἐξ Ἄργου γυναικός, τὸν Ἰοφῶντα καὶ τὸν Ἠγησίστρατον εἰς τὸν ὁποῖον παρὰ νόμον (παρὰ τοῦ νόμου) ἦτο Θεσσαλός. Διότι ὁ Πεισίστρατος *ἐνυμφεύθη δευτέραν γυναῖκα* (=ἐπέγημε) ἐξ Ἄργου θυγατέρα ἀνδρὸς Ἀργείου, ὅστις ὠνομάζετο Γοργίλος, τὴν Τιμῶνασσαν, τὴν ὁποῖαν πρότερον εἶχε σύζυγόν του ὁ Ἀρχίνος ὁ Ἀμπερικιώτης ἐκ τοῦ γένους τῶν Κυψελιδῶν. Ἐκ τούτου *ἔλαβε χώραν ἐν τῷ μεταξὺ* (=ἐνέστη) καὶ ἡ φιλία [τοῦ Πεισιστράτου] πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ συνεπολέμησαν μετ' αὐτοῦ χίλιοι εἰς τὴν μάχην πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Παλληνίδος Ἀθηνᾶς, ὀδηγῆσαντος αὐτοῦς (τοὺς Ἀργεῖους) [ἐκεῖ] τοῦ Ἠγησιστράτου [ἀδελφοῦ πιθανῶς τῆς Τιμῶνάσσης]. Λέγουσι δὲ ὅτι ὁ Πεισίστρατος ἐνυμφεύθη τὴν Ἀργεῖαν γυναῖκα ἄλλοι μὲν *μετὰ τὴν πρώτην ἐξορίαν* (ἢ: ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν ἐξορίσθη), ἄλλοι δὲ ἐνῶ κατεῖχε τὴν ἐξουσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΩΘΟΝ

Β' Συνωμοσία κατὰ τῶν Πεισιστρατιδῶν

§ 1. *Ἦσαν δὲ κύριοι* (εἶχον δὲ τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν) μὲν τῶν [τῆς πολιτείας] πραγμάτων [ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Πεισιστράτου] ὁ Ἰππίας καὶ ὁ Ἰππαρχος *ἐνεκα τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν [ὡς νιμίων καὶ γνησίων τέκνων]* (=διὰ τὰ ἀξιώματα) καὶ ἐνεκα τῆς [μεγαλυτέρας] ἡλικίας των' ὁ δὲ Ἰππίας ἐπειδὴ ἦτο μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν [ἀπὸ τοῦ Ἰππαρχου] καὶ *κατὰ τὸν χαρακτήρα τεχνίτης εἰς τὴν πολιτικὴν* (ἢ: καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἐκ φύσεως πολιτικὴν ἐπιδεξιότητα—καὶ τῆ

φύσει πολιτικός) καὶ *συνετός* (=ἔμφρων) εἶχε τὴν ἐποπτείαν τῆς κυβερνήσεως· ὁ δὲ Ἴππαρχος ἦτο *φίλος τῶν παιδιῶν καὶ διασκεδάσεων* (=παιδιώδης) καὶ *ἐπιρρηπῆς εἰς ἔρωτας* (=ἔρωτικὸς) καὶ *φίλος τῶν καλλιτεχνικῶν τέξεων* (=φιλόμουσος) (καὶ οὗτος ἦτο, ὅστις ἔστειλε καὶ προσεκάλεσε τὸν [Τήιον] Ἀνακρέοντα (=τοὺς περὶ Ἀνακρέοντα ἀπλῆ περιφρασις) καὶ Σιμωνίδην [τὸν Κεῖον] καὶ τοὺς ἄλλους [ἄνομαστοὺς] ποιητὰς [ὡς τὸν Λάσον τὸν Ἐρμονέα, τὸν διθυραμβοποιὸν]. Ὁ Θεσσαλὸς (:ὁ Ἠγησίστρατος) δὲ [ἦτο] πολὺ νεώτερος καὶ *κατὰ τὴν συμπεριφορὰν* (=τῷ βίῳ) αὐθάδης καὶ ἀλαζῶν *ἐνεκα τοῦ ὀπιού* [ἐλαττώματος] (=ἀφ' οὗ γεν. οὐδ.) καὶ συνέβη νὰ γίνῃ εἰς αὐτοὺς ὁ *πρωταίτιος* (=τὴν ἀρχὴν) ὄλων τῶν δυσσεβῶν συμβάντων. Διότι *ἀγαπήσας ἐρωτικῶς* (=ἐρασθεὶς) τὸν Ἀρμόδιον καὶ *ἀποτυγχάνων ἐντελῶς τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας* (ἢ: καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκτήσῃ αὐτὸν φίλον) δὲν συνεκράτει τὴν ὀργὴν του, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα *ἐξεδήλου [τὴν ὀργὴν του]* (=ἐνεσημαίνετο) *μετὰ πικρίας* (=πικρῶς) καὶ *τέλος* (=τὸ τελευταῖον· ἐπιρρ.), ὅτε ἔμελλε ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ (τοῦ Ἀρμόδιου) νὰ εἶναι ὡς κληφόρος παρθένος κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων, παρημπόδισεν αὐτὴν [νὰ μετίσχη τῆς ἑορτῆς, ἐνῶ εἶχεν ἐκλεχθῆ ἡ πρὸς τοῦτο], ἐκτοξεύσας διὰ φράσεών τινῶν κατὰ τοῦ Ἀρμόδιου τὸν ὑβριστικὸν ὑπαιγιμὸν *οὐκ δῆθεν ἦτο διεφθαρμένος* (: κίναδος=ὡς μαλακὸν ὄντα), *ἐκ τούτου [τοῦ ἐπεισοδίου]* (=ὄθεν) συνέβη ἐξαφθεὶς (παροργισθεὶς) ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων *νὰ παρασκευάσωσι τὴν γνωστὴν πρᾶξιν* (δηλ. τὴν *συνωμοσίαν*) (=πράττειν τὴν πρᾶξιν) διὰ § 3. τῆς συμμετοχῆς [εἰς τὸ πρᾶξικόπημα τοῦτο] πολλῶν. *Ἐνῶ δὲ πλέον κατεσκόπευον* (=ἤδη δὲ παρατηροῦντες) ἐν τῇ ἀκροπόλει κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων τὸν Ἰππίαν (διότι οὗτος κατὰ τύχην μὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς τῆς Παναθηναϊκῆς ἱερᾶς πομπῆς, ὁ δὲ Ἴππαρχος [κατὰ τύχην] ἦτο ὁ ἐπὶ τῆς ἐκκινήσεως τῆς πομπῆς) ἰδόντες τινὰ ἐκ τῶν συμμετόχων τῆς συνωμοσίας *νὰ συνδιαλέγηται φιλικῶς* (=φιλανθρώπως ἐνταγ-

χάνοντα) μετὰ τοῦ Ἰππίου καὶ *νομίσαντες* (ὑποπτευθέντες) ὅτι [ὁ μὲθ' οὐ συνωμίλει ὁ Ἰππίας]κατήγγειλε [τὴν προᾶξιν], θέλοντες νὰ πράξωσι τι ἄξιον λόγου πρὸ τῆς συλλήψεως [ἦν ἀνέμενον, διότι ἐνόμιζον ὅτι εἶχον προδοθῆ] κατελθόντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως [ὁ Ἀρμόδιος δηλ. καὶ ὁ Ἀριστογείτων] *καὶ προβάντες εἰς τὴν προᾶξιν* (ἦ: ξεσπαθώσαντες) *πρὸ τῶν ἄλλων συνωμοτῶν* (=καὶ προεξαναστάντες τῶν ἄλλων) τὸν μὲν Ἰππαρχον, *ἐνῶ ἐτακτοποιεῖ ὡς κοσμήτωρ* (=διαχοσμοῦντα) τὰ τῆς θρησκευτικῆς πομπῆς παρὰ τὸ Λεωκόρειον [ιερόν] ἐφόρευε § 4. σαν, κατέστρεψαν δὲ τὸ ὄλον συνωμοτικὸν κίνημα. Ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ μὲν Ἀρμόδιος ἀμέσως ἐφόρευε ὑπὸ τῶν δορυφόρων, ὁ δὲ Ἀριστογείτων κατόπιν, ἀφοῦ συνελήφθη καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον *ἐβασανίσθη* (ἐκακοποιήθη). Κατηγόρησε δὲ [ὁ Ἀριστογείτων] *κατὰ τὸν χρόνον τῶν βασάνων* (ὅτε ἐβασανίζετο=ἐν ταῖς ἀνάγκαις) πολλοὺς, οἵτινες ἦσαν καὶ κατὰ τὴν καταγωγὴν ἐκ τῶν τάξεων τῶν εὐγενῶν καὶ φίλοι πρὸς τοὺς τυράννους. [Καὶ ἔπραξε τοῦτο ὁ Ἀριστογείτων], διότι οἱ τύραννοι δὲν ἠδύναντο *εὐθύς* (=παραχρῆμα) *νὰ εὐρωσι* (=λαβεῖν) οὐδὲν ἴχνος τῆς συνωμοσίας, *ἀλλ' ἢ φερομένη παράδοσις* (=ὁ λεγόμενος λόγος), ὅτι ὁ Ἰππίας, *ἀφοῦ διέταξε τοὺς μετέχοντας τῆς πομπῆς νὰ καταθέσωσι τὰ ὄπλα καὶ νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτῶν* (=ἀποστήσας ἀπὸ τῶν ὄπλων), συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐκείνους οἵτινες εἶχον τὰ ἐγχειρίδια, δὲν εἶναι ἀληθῆς· διότι τότε δὲν ἐτέλουν τὴν πομπὴν *ἐνόπλως* (=μὲθ' ὄπλων), ἀλλὰ βραδύτερον *καθιέρωσε* (=κατεσκεύασε) τοῦτο ὁ λαός. [Ὁ δὲ § 5. Ἀριστογείτων] κατηγόρει [ὡς συνωμότης] τοὺς φίλους τοῦ τυράννου, καθὼς μὲν λέγουσιν οἰδημοκρατικοὶ ἐπίτιδες, ἵνα διαπράξωσιν ἀσεβῆ προᾶξιν [καταδικάζοντες καὶ φονεύοντες ἀθώους] συγχρόνως καὶ ἵνα ἐξασθενήσωσι [κατὰ τὴν ἰσχύιν των] φονεύοντες τοὺς ἀθώους καὶ φίλους αὐτῶν, καθὼς δὲ μερικοὶ λέγουσι κατήγγελλεν οὐχὶ πλαστὰ λέγων, ἀλλὰ τοὺς *ἀληθῶς γνωρίζοντας [τὴν συνωμοσίαν] καὶ συμμετέχοντας αὐτῆς* (=τοὺς συνειδότας). Καὶ τέλος, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο, *ἂν καὶ πᾶν μέσον μετήρχετο* (=πᾶν

ποιῶν), νὰ ἀποθάνῃ, ὑποσχεθεὶς ὅτι δῆθεν θὰ καταγγεῖλῃ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀφοῦ ἔπεισε τὸν Ἰππῖαν νὰ δώσῃ τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς τὸν ἑαυτὸν του (τὸν Ἄριστογαίωνα δηλ.) *χάριν ἐγγυήσεως*, [ὅτι δὲν θὰ τὸν τιμωρήσῃ], ὅτε ἔλαβεν αὐτὴν, ὀνειδίσας τὸν τύραννον ὅτι ἔχει δώσει τὴν δεξιὰν εἰς τὸν φονέα τοῦ ἀδελφοῦ του, τόσον ἐξηρέθισε τὸν Ἰππῖαν, ὥστε [οὗτος ἐκμαγεῖς] ὑπὸ τῆς ὀργῆς δὲν ἐκράτησε τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλ' ἀνασύρας τὴν μάχαράν του [ἐκ τῆς θήκης] ἐφόνευσεν αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Κατάλυσις τῆς τυραννίδος

§ 1. Κατόπιν δὲ τούτων τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ εἶναι ἡ τυραννὶς πολὺ σκληροτέρα· καὶ βεβαίως διὰ τὸ ὅτι εἶχε φονεύσει καὶ ἐξορίσει πολλοὺς λαμβάνων ἐκδίκησιν χάριν τοῦ ἀδελφοῦ του· ἦτο πρὸς πάντας *δύσπιστος* (=φιλόποπτος=ἄπιστος) καὶ § 2. *φαρμακρός* (=ἐχθρικός=πικρός). Κατὰ τὸ τέταρτον δὲ περίπου ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰπάρχου, ἐπειδὴ ἡ ἐν τῇ πόλει θέσις του ἦτο δυσάρεστος, ἐπεχείρησε νὰ περιβάλλῃ διὰ τεύχευς [τῷ 511—510 π. Χ] τὴν Μουνιχίαν, ἵνα μετοικῶν ἐγκαθιδρυθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐνῶ δ' ἠσχολεῖτο εἰς ταῦτα, ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Κλεομένου βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων, διότι χρησμοὶ ἐδίδοντο ἐκάστοτε εἰς τοὺς Λάκωνας νὰ προσπαθῶσι νὰ § 3. καταργήσωσι τὴν τυραννίδα διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Οἱ ἐξοριστοὶ, τῶν ὁποίων *ἀρχηγοὶ ἦσαν* (=προειστήζεσαν) οἱ Ἄλκμεωνίδα [καὶ οἵτινες διετέλουν φυγάδες ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Πεισίστρατος ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὴν τυραννίδα], αὐτοὶ μὲν *διὰ τῶν ἰδίων των μέσων* (=δι' ἑαυτῶν) δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθωσιν ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀλλὰ πάντοτε *ἀπετύγχανον* (=προσέπταιον), θιότι καὶ εἰς τὰ ἄλλα *τὰ ὁποῖα ἐπεχείρουν* (=οἷς ἔπραττον=ἃ ἔπραττον· ἔλξις) *ἀπετύγχανον ἐντελῶς* (=διεσφάλλοντο) καὶ ἀφοῦ ὠχύρωσαν ἐν τῇ χώρᾳ (δηλ. ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸ χωρίον Λεωμύθριον τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς ὕψωμα τῆς Πάρονηθος, εἰς τὸ

ὁποῖον *τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐξεληθόντες ἐκ τῆς πόλεως* (= τῶν ἐκ τοῦ ἄστεως = τῶν ἐν τῷ ἄστει ἐκ τοῦ ἄστεως) *ἤλθον ὁμοῦ μετὰ τῶν φυγάδων* (= συνεξήλθον), *πολιορκηθέντες ὑπὸ τῶν τυράννων ἐξηναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσι* (= ἐξεπολιορκήθησαν). Ὅθεν κατόπιν [οἱ Ἀθηναῖοι] *ἀναφερόμενοι* (ἢ: κείμενοι ἐπαινιστικῶς) εἰς ταύτην τὴν συμφορὰν ἔψαλλον εἰς τὰ συμποσιακὰ αὐτῶν ἕσματα.

«*Ἄχ Δειψύδριον τὸ προδῶσαν τοὺς συντρόφους, ὁποῖους ἀνδρας κατέστρεψας καὶ ἀνδρείους κατὰ τὸ μάχεσθαι* (: *ικανὸς γιὰ πόλεμο*) *καὶ εὐγενεῖς, οἷτινες τότε ἔδειξαν, ὁποῖων πατέρων ἦσαν [τεκνα]*». Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπετύγχανον εἰς ὅλα τὰ ἄλλα οἱ Ἀλκμεωνίδαι, *ἀνέλαβον ἐργολαβικῶς* (= ἐμισθώσαντο) οὗτοι νὰ οἰκοδομήσωσι τὸν ἐν Δελφοῖς ναόν, ὁπόθεν *ἔσχον ἀφθονίαν χρημάτων* (: ἐκέρδισαν χρήματα = εὐπόρησαν) ὥστε νὰ ἐπιτύχωσι [διὰ τούτων δηλ. τῶν χρημάτων] τὴν βοήθειαν τῶν Λακωνῶν. Ἡ δὲ Πυθία προέειπε (= προέφερε) ἐκαστοτε εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, *δούκις οὗτοι ἐξήτουν [παρ' αὐτῆς] χρησὸν* (= χρηστηριαζομένους) νὰ ἐλευθερώσωσι τὰς Ἀθήνας *μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν* (= εἰς τοῦτ' ἕως) *ἔπεισε* (= προὔτρψε) τοὺς Σπαρτιάτας [νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν], ἂν καὶ οἱ Πεισιστρατίδαι συνεδέοντο διὰ δεσμῶν φιλοξενίας πρὸς αὐτοὺς: *συνετέλει* (= συνεβάλλετο) δὲ *κατὰ μέγα μέρος* (= οὐκ ἐλάττω μοῖραν) εἰς τὴν προθυμίαν τῶν Λακεδαιμονίων [πρὸς τὸ βοηθῆσαι τοὺς Ἀθηναίους] ἢ φιλίαν τὴν ὁποῖαν εἶχον οἱ Πεισιστρατίδαι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους [οἷτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Σπαρτιατῶν διὰ τὴν Θυρέαν]. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν λοιπὸν ἀπέστειλαν διὰ θαλάσσης τὸν Ἀγχίμολον *μετὰ* (= ἔχοντα) στρατοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη, διότι ἤλθεν εἰςβοήθειαν [τῶν Πεισιστρατιδῶν] ὁ Θεσσαλὸς Κινέας μετὰ χιλίων ἰππέων, *ὀργισθέντες καὶ διὰ τὸ συμβᾶν* (= προσοργισθέντες τῷ γενομένῳ) [οἱ Λακεδαιμόνιοι] ἐξαπέστειλαν τὸν βασιλεῖα Κλεομένην διὰ ξηρᾶς *μετὰ μεγαλυτέρου στρατοῦ* (= ἔχοντα μεῖζον στόλον).

ὅστις ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Ἰππεῖς τῶν Θεσσαλῶν, οἵτινες ἐπεχείρησαν νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀποκλείσας στενωῶς (=κατακλήσας) τὸν Ἰππίαν εἰς τὸ [περὶ τὴν ἀκρόπολιν περὶκτιστον]τεῖχος τὸ λεγόμενον πελαργικὸν ἐπολιόρου § 6. καὶ [αὐτὸν] ἔχων τὴν βοήθειαν τῶν [δημοκρατικῶν] Ἀθηναίων. Ἐνῶς δὲ αὐτὸς ἐπολιόρουε [τὸν Ἰππίαν] (=προσαθημένου δι' αὐτοῦ [τῷ Ἰππίῳ]) συνέπεσε νὰ συλληφθῶσι οἱ υἱοὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν *κρυφίως ἐξερχόμενοι* (=ὑπέξιόντας)· ὅτε δ' οὗτοι (οἱ παῖδες) συνελήφθησαν (=ὧν=τούτων δὲ +ληφθέντων) [οἱ Πεισιστρατιδαὶ] *συνθηκολογήσαντες* (=ὁμολογίαν ποιησάμενοι) ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ διασώσωσι τὰ τέκνα των καὶ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν μετακομίσαντες ἔξω τῶν Ἀθηνῶν τὰ πράγματα των παρέδωκαν τὴν ἀκρόπολιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους [τῷ 510 π. Χ.] ἐπὶ [ἐπωνύμου] ἄρχοντος Ἀρκακίδου, *διατηρήσαντες* (=κατασχόντες) τὴν *τυραννικὴν ἀρχὴν* (βασιλείαν) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των δέκα ἑπτὰ *περίπου* (=μάλιστα) ἔτη, ἐν συνόλω δὲ μετὰ τῶν ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ πατὴρ ἦτο ἄρχων τεσσαράκοντα ἑννέα (ἢ: πενήκοντα μείον ἑνὸς)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

Κλεισθένης

§1. Ἀφοῦ δὲ κατηργήθη ἡ τυραννίς, *ἀντηγωνίζοντο κομματικῶς* (=ἑστασίζον) πρὸς ἀλλήλους [γὰρ τῆς ἐξουσίας] ὁ [εὐπατρίδης] Ἰσαγόρας, ὁ υἱὸς τοῦ Τεισάνδρου, ὅστις ἦτο φίλος τῶν τυράννων καὶ ὁ Κλεισθένης ὁ καταγόμενος ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλκμεωνιδῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κλεισθένης ἦτο ἀσθενέστερος [τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων] *ὡς πρὸς τοὺς [ὀλιγαρχικοὺς] πολιτικοὺς συλλόγους* (=ταῖς ἑταιρείαις· πρβλ. συλλόγους ἐπιστράτων), [οὗτος] *προσείλκυσε πρὸς ἑαυτὸν* (:προσεταιρίσθη) τὸν λαόν, ἐπιτρέπων εἰς τοῦτον τὴν διεύθυνσιν τῶν πολιτικῶν § 2. πραγμάτων. Ὁ δὲ Ἰσαγόρας μειονεκτῶν κατὰ τὴν πολιτικὴν δύναμιν, *καλέσας εἰς βοήθειαν* (=ἐπικαλεσάμενος) τὸν

Κλεομένην, ὅστις ἦτο φίλος αὐτοῦ ἐκ φιλοξενίας *ἔπεισεν συνάμα αὐτὸν* (=συνέπεισε) *νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς ἐναγεῖς* (=ἐλαίνειν τὸ ἄγος), διότι *ἐνομιζέτο* (ἐπιστεύετο) ὅτι οἱ Ἄλκμεωνίδαι § 3 ἦσαν ἐκ τῶν γενῶν τῶν ἀνοσιουργῶν. *Ὅτε δὲ [ἔνεκα τοῦτου] ἐξῆλθε [τῆς πόλεως] κρυφίως* (=ὑπεξελθόντος) ὁ Κλεισθένης, ἐλθὼν ὁ Κλεομένης μετ' ὀλίγων [στρατιωτῶν] *ἀπεδίωκε ὡς ἐναγεῖς* (:ἤλαυνε, ἐφυγάδευε τὸ ἄγος=ἠγηλάτει) ἐπταζοσίας *οἰκογενείας* (=οἰκίας) ἐκ τῶν Ἀθηναίων· ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἔφερεν εἰς πέρας τὴν μὲν [Σολῶνειον] βουλήν, [ἣτις εἶχεν ἀνδρῶν ἢ ὑπὸ τοῦ Κλεισθένου], προσεπάθει νὰ καταργήσῃ, τὸν δὲ Ἰσαγόραν καὶ τριαζοσίους ἐκ τῶν φίλων του μαζί μὲ αὐτὸν [προσεπάθει] νὰ καταστήσῃ κυρίους τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βουλή ἀντεστάθη καὶ ὁ λαὸς συνηθροίσθη [πρὸς ἐπίθεσιν], οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Ἰσαγόραν κατέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὁ δὲ λαὸς *καθήμενος πλησίον [τοῦ τείχους, τῶν πυλῶν] ἐπολιόρκει τὴν ἀκρόπολιν* (=προσκαθεζόμενος ἐπολιόρκει), κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν τὸν μὲν Κλεομένην καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ πάντας ἀφῆζαν νὰ ἐξέλθωσιν [καὶ ἀπέλθωσι], ἀφοῦ συνομολόγησαν πρὸς τοῦτο συνθήκην, τὸν δὲ Κλεισθένην καὶ τοὺς ἄλλους ἐξορίστους ἔστειλαν καὶ προσεκάλεσαν [ἵνα ἐλ- § 4. θωσιν εἰς Ἀθήνας]. Ἀφοῦ δὲ [οὕτως] ὁ λαὸς ἔγινε κύριος τῶν πραγμάτων, ὁ Κλεισθένης ἦτο *ἀρχηγός* (=ἡγεμὼν) καὶ προστάτης τοῦ λαοῦ. Διότι οἱ κυρίως σχεδὸν αἵτιοι τῆς ἐκδιώξεως τῶν τυράννων ἐγένοντο οἱ Ἄλκμεωνίδαι καὶ *ἀδιαλείπτως* (=διετέλεσαν) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστασίαζον [κατ' αὐτῶν]. Ἀκόμη δὲ πρὸ τῶν Ἄλκμεωνιδῶν ὁ Κήδων ἐπετέθη κατὰ τῶν τυράννων, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἔψαλλον πρὸς τιμὴν τούτου [ὡς δηλ. ἔψαλλον εὐγνωμονοῦντες καὶ εἰς τοὺς ἐν Λειψυδρίῳ πρότερον διακριθέντας ἦρωας] ἐν τοῖς συμποσιακοῖς ἄσμασι.

«*Κέρνα* (=ἔγγει) καὶ τὸν Κήδωνα, ᾧ ὑπηρετά, καὶ μὴ [τὸν] λησμονήσῃς, *ἀφοῦ* (=εἰ) πρέπει νὰ κερνάς τοὺς ἀνδρείους ἄνδρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Β' Αί μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθένους

§ 1. Διὰ τὰς αἰτίας μὲν λοιπὸν ταύτας εἶχεν ἐμπιστοσύνην (=ἐπίστευεν) ὁ λαὸς πρὸς τὸν Κλεισθένην. Τότε δὲ, ἐνῶ προΐστατο τοῦ λαοῦ [ὁ Κλεισθένης], κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος [δηλ. κατὰ τὸ 508—507 π. Χ.] *μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς τυραννίας* (=μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν), ὅτε ἄρχων [ἐπώνυμος] ἦτο ὁ Ἴσαγόρας, πρῶτον μὲν *κατένειμε ἀδιακρίτως*, (:ἀναμεῖξ) (= § 2. συνένειμε) πάντας εἰς δέκα φυλάς ἀντὶ τῶν τεσσάρων [τῶν ὑπὸ τοῦ Ἴωνος κατασταθεισῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Σόλωνος διατηρηθεισῶν] ἐπιθυμῶν νὰ ἀναμεῖξη [οὕτως αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους], ὅπως μετασχωσὶ περισσότεροι τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτου, *ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ φράσις* (=ὄθεν ἐλέχθη) *καὶ τὸ νὰ μὴ γίνεταί διακρίσις φυλῶν* (ἢ: νὰ μὴ ἐξετάζηται ἡ καταγωγή τινος κατὰ τὰς [παλαιὰς τέσσαρας] φυλάς=καὶ τὸ μὴ φιλοκρινεῖν) [λελλόμενη, ἀναφερομένη] ἐναντίον ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον νὰ ἐξετάζωσι τὰ γένη (τὴν καταγωγήν). Ἐπειτα τὴν βουλήν ἀπέτελεσεν ἐκ πεντακοσίων ἀντὶ τετρακοσίων, [ὁρίσας νὰ ἐκλέγωνται] § 3. πεντήκοντα ἕξ ἐκάστης φυλῆς [μέγροι] δὲ τότε ἦσαν ἑκατὸν [ἕξ ἐκάστης τῶν τεσσάρων φυλῶν]. Διὰ τοῦτο δὲ δὲν *διωργάνωσε* (=συνέταξε) [τὸ σύνολον] εἰς δώδεκα φυλάς, *ἵνα μὴ εἶναι αὐτὸς ὑποχρεωμένος* (=ὅπως μὴ συμβαίη αὐτῷ) νὰ διανεῖμη [ἀνὰ τρία μέρη εἰς ἐκάστην ἐκ τῶν φυλῶν] *κατὰ τὰς προὔπαρχούσας τριτῆς* (:κατὰ τὰ προὔπαρχοντα δώδεκα ¹⁾ τῶν φυλῶν). διότι ἦσαν ἐκ τῶν [προὔπαρχουσῶν τεσσάρων] φυλῶν [τῶν ὑπὸ τοῦ Ἴωνος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνοικισάντων] δώδεκα 1)3 (=τριτῆς), ὥστε [ἐὰν διωργάνου τὸ σύνολον εἰς δώδεκα § 4. φυλάς] δὲν θὰ συνέβαινε τὸ πλῆθος *νὰ ἀναμειγνύηται* (:νὰ εὐρίσκηται ὅλον εἰς ἓνα δῆμον). Ἐχώρισε δὲ καὶ τὴν χώραν κατὰ δῆμους, ὥστε νὰ εἶναι τριάκοντα μέρη, δέκα μὲν δῆμους *ἀποτελουμένους ἐκ τοῦ ἄστεως καὶ τῶν περιχώρων* (=τῶν περι

τὸ ἄστυ), δέκα δὲ [ἀποτελουμένους ἐκ] τῆς παραλίας [χώρας], δέκα δὲ ἐκ τῆς μεσογείου [χώρας] καὶ ἀφοῦ ταῦτα τὰ μέρη ὠνόμασε τριπτῦς, ὥρισε διὰ κλήρου τρεῖς δήμους (τριπτῦς) ἵνα σχηματίσωσιν ἐκάστην φυλὴν, ὅπως ἐκάστη φυλὴ μετέχη πάντων τῶν τόπων τούτων [ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως τοῦ δήμου]. **Καὶ κατέστησε συνδημότας (: μέλη τοῦ αὐτοῦ δήμου = δημότας ἀλλήλων)** τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἐκάστῳ **τῶν ὠρισμένων δήμων** (= τῶν δήμων), ἵνα μὴ οἱ δημόται μεταχειριζόμενοι τὴν [ἕως τότε συνήθη] ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς προσηγορίαν φανερώνωσι τοὺς νεωστὶ ἐγγεγραμμένους πολίτας [ὄντας πρότερον τούτους ξένους ἢ μετοίκους ἢ δούλους], ἀλλὰ [ἵνα] **μεταχειρίζονται τὴν ἀπὸ τῶν δήμων ἐπίσημον προσηγορίαν** (ἦτοι προσθέτοντες τὸ ὄνομα τοῦ σχετικοῦ δήμου). "Ὅθεν καὶ ὀνομάζουσι ἑαυτοὺς **ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ δήμου** [εἰς τὸν ὅποιον § 5. ἕκαστος ἀνήκει] (= ἐκ τῶν δήμων). Συνέστησε δὲ καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν δημάρχων τῶν ὁποίων **τὰ καθήκοντα** (ἢ δικαιοδοσία = ἐπιμέλεια) ἦσαν τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς πρότερον ναυκράτους. διότι καὶ τοὺς δήμους συνέστησεν ἀντὶ τῶν ναυκρασιῶν. Ὀνόμασε δὲ ἄλλους μὲν ἐκ τῶν δήμων ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν τοποθεσιῶν [αὐτῶν] ἄλλους δὲ **ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν ἰδρυτῶν τῶν συνουκισμῶν** (= ἀπὸ τῶν κτισάντων)· διότι ἅπαντες [οἱ δήμοι] δὲν ὑπῆρχον πλέον **ἐν τοῖς νῦν ὑφισταμένοις χωρίοις** (= τοῖς τό- § 6. ποις), [ὅθεν πολλοὺς τῶν δήμων ἀπὸ τῶν ἐγγχωρίων ἠρώων ὠνόμασε]. Τὰ δὲ γένη καὶ **τὰς φαίριας** (ἦτοι τὸ 1)β τῆς ἀρχαίας φυλῆς) καὶ τοὺς θρησκευτικoὺς θεσμοὺς ἐπέτρεψε νὰ ἔχωσιν ἕκαστος **κατὰ τὰ πατροπαράδοτα** (: καθὼς ἐκληρονόμησαν ἐκ τῶν προγόνων τῶν). Εἰς δὲ τὰς φυλάς ἔδωκεν ἐκ τῶν προεκλεγέντων (ὑπὸ τοῦ Κλεισθένους ἢ καὶ αὐτῶν τῶν φυλῶν) ἕκατὸν γενεαρχῶν τὰ ὀνόματα τῶν δέκα ἕξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοδότησεν ἢ Πυθία (ἦτοι τοῦ Ἐριχθέως, Αἰγέως, Πανδίωνος, Λεῶ, Ἀκάμαντος, Οἰνέως, Κέκροπος, Ἴπποθῶντος, Αἴαντος καὶ Ἀντιόχου: **Ἐρεχθίδης— Αἰγίδης— Πανδιονίς— Λεωντίς— Ἀκαμαντίς— Οἰνίδης— Κεκροπίς— Ἴπποθωοντίς— Αἰαντίς καὶ Ἀντιοχίς**),

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀνάπτυξις τῆς δημοκρατίας—Ὀστρακισμὸς

§ 1. Ἀφοῦ δὲ ἔγιναν ταῦτα τὸ πολίτευμα ἀπέβη πολὺ δημοκρατικώτερον ἢ τὸ τοῦ Σόλωνος· διότι πράγματι συνέβη οἱ μὲν *τύραννοι* (=τὴν μὲν τυραννίδα) *να καταστήσωσιν ἀφανεῖς* (=ἀφανίσαι) τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος *διὰ τὴν ἀχρησίαν [αὐτῶν]* (=διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι [αὐτοῖς]), ὁ δὲ Κλεισθένης *να θέσῃ ἄλλους νέους νόμους ἀποβλέπων πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ πλήθους* (ἦτοι πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ) (=στοχαζόμενον τοῦ πλήθους), μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐτέθη καὶ ὁ § 2. νόμος περὶ τῆς δι' ὄστράκων ἐξουσίας. Πρῶτος μὲν λοιπὸν κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος μετὰ ταύτην τὴν πολιτικὴν *μεταρρύθμισιν* (=κατάστασιν) ἐπὶ τοῦ [ἐπώνυμου] ἄρχοντος Ἐρμοκρέοντος [ἦτοι τῷ 501 π. Χ.] *συνέταξαν τὸν ὄρκον* (=ἐποίησαν τὸν ὄρκον) διὰ τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων, τὸν ὁποῖον ἀκόμη καὶ τῶρα ὁμνῶσιν ὡς βουλευτά. Ἔπειτα τοὺς στρατηγούς ἐξέλεγον κατὰ φυλάς, ἕξ ἐκάστης φυλῆς ἓνα, ὅλου δὲ τοῦ στρατεύματος § 3. ἀρχηγὸς ἦτο ὁ πολέμαρχος. Κατὰ τὸ δωδέκατον δὲ ἔτος μετὰ ταῦτα νικῆσαντες εἰς τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην, ὅτε [ἐπώνυμος] ἄρχων ἦτο ὁ Φαίλιππος, *μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν* (=διαλιπόντες ἔτη δύο) μετὰ τὴν νίκην, ἐπειδὴ πλέον ὁ δῆμος ἠσθάνετο ἰσχὴν [ἕνεκα τῆς κατὰ βαρβάρων νίκης], τότε διὰ πρώτην φορὰν ἐφήρμοσαν τὸν νόμον, τὸν περὶ ὄστρακισμοῦ, ὅστις ἐνομοθετήθη, *διότι ὑπόπτεινον τοὺς ἰσχυρισμοὺς* (=διὰ τὴν ὑποψίαν τῶν ἐν ταῖς δυνάμεσι) [εἴτε λόγῳ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, εἴτε λόγῳ τῆς προσωπικότητος αὐτῶν], διότι ὁ Πεισίστρατος, ἐνῶ ἦτο *ἀρχηγὸς τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος* (=δημαγωγὸς) § 4. καὶ στρατηγός, ἐγένετο [ἔπειτα] *τύραννος* (βασιλεὺς). Καὶ πρῶτος δι' ὄστράκων ἐξωρίσθη ὁ ἐκ τῶν συγγενῶν ἐκείνου [τοῦ Πεισιστοράτου] Ἰππαρχος, ὁ υἱὸς τοῦ Χάρμου, ἐκ τοῦ δήμου Κολλυταῦ, ἕξ αἰτίας τοῦ ὁποίου καὶ κυρίως τὸν νόμον ἐκεῖνον ἔθεσαν ὁ Κλεισθένης θέλων *να διώξῃ αὐτὸν [ἐκ τῆς πόλεως]*. Διότι οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς φίλους τῶν τυράννων, ὅσοι *δὲν ἦθελον συμμετάσχει τῶν ἀδικημάτων κατὰ τὰς ταραχάς*, ἐπέτρεπον *να κατοικῶσιν ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν συνήθη τοῦ δήμου ἐπιείκειαν* § 5. (=χρώμενοι τῇ εἰθιμίᾳ τοῦ δήμου προότῃ)· τούτων δὲ [τῶν φιλοτυράννων] (=ῶν) ἀρχηγὸς καὶ προστάτης ἦτο ὁ Ἰππαρχος. Ἀμέσως δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπὶ [ἐπώνυμου] ἄρ-

χοντος Τελεσίνου] ἦτοι τῷ 487 π.Χ. [ἐξέλεξαν διὰ τοῦ συστήμα-
 τος τῶν κινάμων τοὺς ἑννέα ἄρχοντας κατὰ φυλὰς ἐκ τῶν
 προσκελεγέντων πεντακισίων ὑπὸ τῶν δημοτῶν, τότε διὰ πρῶ-
 τὴν φορὰν μετὰ τὴν τυραννίαν· οἱ δὲ πρότεροι (ἦτοι οἱ ἀπὸ
 τοῦ 511—488 π.Χ.) [ἄρχοντες] πάντες ἐξελέγοντο ἀπ' εὐθείας
 [ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου]. Καὶ δι' ὀστροάκων ἐξωρίσθη ὁ
 Μεγακλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰπποκράτους ἐκ τοῦ δήμου τῆς Ἄλωπε-
 § 6. κῆς. Ἐπὶ τρία μὲν λοιπὸν ἔτη ἐξώριζον [οὕτω] δι' ὀστροά-
 κων τοὺς φίλους τῶν τυράννων, ἕνεκα τῶν ὁποίων [καὶ] ἐτέθη
 ὁ νόμος, μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος καὶ ἐκ τῶν ἄλ-
 λων [τῶν μὴ φίλων τῶν τυράννων δημιουργῶν] εἰάν τις ἐφαίνετο
 ὅτι εἶναι *ἰσχυρότερος [τοῦ δέοντος κατὰ τὴν πολιτικὴν δύ-
 ναμιν]* (=μείζων), *ἐξώριζον* (=μεθίσταντο). Καὶ πρῶτος ἐξω-
 ρίσθη *ἐκ τῶν οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τοὺς τυράννους ἐχόντων*
 (=τῶν ἀπωθεν τῆς τυραννίδος) ὁ Ξάνθιππος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρί-
 § 7. φρονος [καὶ πατὴρ τοῦ Περικλέους]. Κατὰ δὲ τὸ τρίτον ἔ-
 τος μετὰ ταῦτα, ὅτε [ἐπώνυμος] ἄρχων ἦτο ὁ Νικόδημος ὡς ἀνε-
 καλύφθησαν τὰ μεταλλεῖα, τὰ ἐν Μαρωναίᾳ [τοῦ Λαυραίου] καὶ ἔ-
 πήρξε περίσσευμα εἰς τὴν πόλιν ἑκατὸν τάλαντα ἐκ *τῶν μεταλ-
 λευτικῶν ἐργασιῶν* (=ἐκ τῶν ἔργων), ἐνῶ τινες συμβουλεύοντά
 διανείμωσιν εἰς τὸν δῆμον τὰ [πλεονάζοντα] χρήματα, ὁ Θεμιστο-
 κλῆς ἠμπόδιεν [τοῦτο] χωρὶς νὰ λέγῃ εἰς τί θὰ μεταχειρισθῆ
 τὰ χρήματα, ἀλλὰ προτρέπων νὰ δοθῶσι ταῦτα ὡς δάνειον εἰς
 τοὺς πλουσιωτάτους ἐκ τῶν ἑκατὸν Ἀθηναίων ἀνά ἓν τάλαν-
 τον εἰς ἕκαστον, ἔπειτα εἰάν μὲν εἶναι ἀρεστός *ὁ τρόπος τῆς δια-
 θέσεως τῶν χρημάτων* (=τὸ ἀνάλωμα) ἢ δαπάνη νὰ εἶναι εἰς
 βίαιος τῆς πόλεως, *ἄλλως νὰ λάβωσιν* ὀπίσω (=χομίσασθαι)
 τὰ χρήματα παρὰ τῶν δανεισθέντων. Λαβὼν δὲ τὰ χρήματα
 ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἐναυλήθησεν ἑκατὸν πλοῖα, ἐκάστου ἐκ
 τῶν ἑκατὸν [δανεισθέντων] ναυπηγοῦντος μίαν [ναῦν], διὰ τῶν
 ὁποίων ἐναυμάχησαν ἐν Σαλαμῖνι κατὰ τῶν βαρβάρων· ἐξωστρα-
 κίσθη δὲ κατὰ ταύτας τὰς περιστάσεις [ἦτοι τῷ 484-3 π. Χ.]
 § 8. ὁ Ἀριστείδης ὁ υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου. Κατὰ τὸ τρίτον δὲ ἔ-
 τος, ὅτε ἦτο ἄρχων [ἐπώνυμος] ὁ Ὑψιχίδης, ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς
 ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα τῶν πάντων τῶν ἐξωστρακισμένων ἕ-
 νεκα τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου καὶ ὥρισαν εἰς τὸ ἔξῃς οἱ ἐξο-
 στρακισμένοι νὰ κατοικῶσι πέραν [τῶν ἀκρωτηρίων] Γεραιστοῦ
 καὶ τοῦ Σκευλλαίου ἢ *διὰ παντὸς* (:ἰσοβίως=καθ' ἅπαξ) *νὰ εἶναι*
 (:νὰ κηρύττωνται) *ἐστερημένοι τῶν πολιτικῶν τῶν δικαιο-
 μάτων* (=ἀτίμους).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ. Φ.

(Πρόην Γυμνασιάρχου)

ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ & ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

(παρά τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Ἐκδοτικῷ ἡμῶν Οἴκῳ αἱ κάτωθεν πρωτότυποι
σχολικαὶ μεταφράσεις τοῦ κ. **Ἰωάννου Θ. Ρώσση**, γυμνασιάρχου.

Διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων.

α') Λυσίου λόγοι. Δρ. 6.—β') Ἀρριανοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις
Δρ. 8.—γ') Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτεία Δρ. 8.—δ') Lhomond
dè viris illustribus Δρ. 8.—ε') Ἡροδότη Μούσαι Δρ. 10.—ς')
Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς Δρ. 10.—ζ') Πλουτάρχου Ἀριστείδης Δρ.
10.—η') Λατινικοῦ ἀναγνωσματαρίου Δρ. 8.

Διὰ τὴν Τετάρτην τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων

α') Θουκυδίδου Ἱστορ. βιβλ. Α' Δρ. 6.—β') Θουκυδίδου Ἱστο-
ριῶν βιβλ. Β' Δρ. 6.—γ') Ὀμήρου Ὀδύσσεια Α—Ζ Δρ. 8.—δ') Ὀμή-
ρου Ὀδύσσεια Ε—Ι Δρ. 10.—ε') Δημοσθένους Ὀλυμπιακοὶ Δρ. 10.—
ς') Βίοι Κορινθίων Νέπωτος Δρ. 8.—ζ') Καίσαρος de bello civili
Δρ. 7.—η') Ἀπομνημονεύματα Ξενοφώντος Δρ. 12.50.—θ') Τιβέριος
καὶ Γάιος Γράτχοι Δρ. 10.—ι') Ἅγις καὶ Κλεομένη Δρ. 12.50.

Διὰ τὴν πέμπτην τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων

α') Δημοσθένους α' Φιλιππικός καὶ περὶ Εὐρήνης Δρ. 10.—β')
Δημηγορίας Θουκυδίδου Δρ. 6.—γ') Ὀμήρου Ἰλιάς Α' Δρ. 6.—δ') Ὀ-
μήρου Ἰλιάς Ζ' Δρ. 6.—ε') Ἀπολογία Σωκράτους Δρ. 10.—ς') Κρί-
των Πλάτωνος Δρ. 6.—ζ') Λυρική Ἀνθολογία Δρ. 10.—η') Γ' Κατι-
νιλικός Δρ. 6.—θ') Δ' Κατινιλικός Δρ. 6.—ι') Ἐπιστολαὶ Κιζέ-
ρωνος Δρ. 10.—ια') Ὀβιδίου Μεταμορφώσεων Δρ. 10.—ιβ') Δημο-
σθένους β' Φιλιππικός Δρ. 6.—ιγ') Θεοφράστου Χαρακτήρες Δρ. 10.
—ιδ') Λουκιανοῦ Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες Δρ. 8.—ιε') Λουκιανοῦ
Τίμων ἢ μισάνθρωπος Δρ. 10.—ις') Ὑπερ' Ἀρχαίου Ποιητοῦ Δρ. 8.

Διὰ τὴν ἕκτην τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων

α') Ἀντιγόνη Σοφοκλέους Δρ. 10.—β') Οἰδίπους Τύραννος Σο-
φοκλέους Δρ. 12.50.—γ') Ὀμήρου Ἰλιάς Ο—Π Δρ. 8.—δ') Ὀμή-
ρου Ἰλιάς Ρ—Σ Δρ. 8.—ε') Ὀμήρου Ἰλιάς Τ—Χ Δρ. 10.—ς') Ὀ-
μήρου Ἰλιάς Ψ Δρ. 8.—ζ') Ὀμήρου Ἰλιάς Ω Δρ. 10.—η') Αἰνεῖας
Ὀϊεργιλίου βιβλ. α' καὶ β' Δρ. 10.—θ') De officiis Κιζέρωνος Δρ.
10.—ι') Ὀρατίου Ὁρδαί Δρ. 10.—ια') Εἰδύλλια Θεοφρίτου Δρ. 6.—
ιβ') Ἐπιτάφιος Περικλέους Δρ. 6.—ιγ') Somnium Scipionis M.
Τυλλίου Κιζέρωνος Δρ. 8.—ιδ') Σοφοκλέους Ἠλέκτρα Δρ. 12.50.

Τιμᾶται Δραχ. 8